Символ відновлення та переродження, сили здолання ворожого та хибного

ЧОРНЕ СОНЦЕ

№28 13.02.2016

Спецвипуск до річниці Широкинської наступальної операції
Спогади тих, хто повернувся...

ВИДАННЯ ПОЛКУ ОСОБЛИВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ “АЗОВ”

ВІЙСЬКОВІ ІСТОРІЇ

Таємниці розвідки у Широкиному... Сповіді першопроходців

Радік, командир взводу РДЧ:

Перший раз у Широкиному ми були 2 вересня 2014 року, коли зайшли російські війська з боку Ростова, тобто це було за півтора роки до подій, які були на Широкинській операції.

Повернулися ми в Широкине вже 10 лютого 2015 року. Для мене це селище було вже як рідне. Ми перед цим туди ходили в розвідку, контролювали повністю цей сектор. Ми знали що там, де який поворот. Коли 14 лютого розпочався сам наступ ворога від Новоазовська убік Широкиного, щоб вибити нас повністю з домінуючих позицій, мій взвод (45 осіб) під моїм керівництвом, знаходився на самій висоті. Виходить, передня лінія була повністю за нами, за АЗОВом. Перші будинки ми взяли, лівий фланг теж був за нами частково.

13 лютого вночі наш снайпер підстрелив сепаратиста, з групи, яка хотіла зайти на наші позиції, нібито спровокувати атаку. Атака розвід-диверсійною групою АЗОВу була відбита, і вже 14го лютого о 6 ранку був залп "Градів", і він повністю зруйнував передову лінію самих Широкинських укріплень. Ми побачили як виїхали три танки, і як сьогодні пам'ятаю: два танки з прапором ДНР, один танк з прапором Росії. Між бронетехнікою йшла піхота: від 12 до 15 чоловік. Вони цілеспрямованого йшли займати Широкине повністю.

У той день вони нас вибили з крайніх точок, за рахунок своєї важкої техніки, і ми перемістилися повністю на "Маяк", і зайняли там домінуючі висоти. Те, що ми були на передових позиціях в самому Широкиному багато значило, але основні домінуючі висоти це: "Маяк", чотириповерхівки, і лівий фланг. Усе було повністю за нами, азовцями. І під час контратаки ми просто відійшли на ці позиції, і вже з них вели чіткий спрямований вогонь.

З цікавого. Наші хлопці з РДЧ були в розрахунку у ПТУ-Ра Моргана, носили йому снаряди, а він здійснював пострілі. Тоді підбив танк і БТР.

Коли ми відкочувалися з передніх ешелонів на "Маяк" (дистанція близько 2 км була), то перетиналися вже з піхотою противника, де на дистанції 30-60 метрів, з ворогом був близький стрілецький бій. Ми з нього вийшли переможцями. У нас був такий боєць Інкасатор. 57 років мужику... Так от, він отримав поранення в ногу, а у відповідь убив сепаратиста.

14 лютого загубився ще один боєць – Джек, він був дезорієнтований, одні сепаритисти навколо, де ми – неясно. Потім з Кіртом розробляли операцію як його витягти, 16го числа ми його витягли прямо з-під носа у сепаратистів, він сидів і чекав на нас.

Потім 15-го лютого боєць з Росії з позивним Слов'ян вичислив ворожу снайперську пару і з підствольних гранатометів і "калашів" знешкодили їх. Принесли тоді їх каску і бронежилет.

Була божевільна артилерійська перестрілка з обох сторін. Тоді ми знищили максимальну кількість їх техніки, тоді і понеслися втрати.

Абдула, боєць РДЧ:

Наступ на Широкине був не єдиним наступом в цій операції. Операція складалася з наступу на Широкине, захоплення Лебединського, зміцнення там наших позицій і рух з нього на Комінтернове, захоплення Павлополя і рух з Павлополя на Октябр. Тобто, ми наступали лінією суцільною. Повинні були посунути сепаратистів, в результаті наступу з Павлополя на Октябр не вийшло. ЗСУ не дали нам техніки, а з однією піхотою ми не могли йти. У Комінтернове 10 лютого зайшла третя сотня. Там теж закріпитися не вдалося, з позицій Заїченко і Октября по нас сильно вдарили артилерією, і хлопці відступили. За словами очевидців, цілі закріпитися не було, була мета відвернути на себе вогонь.

У Широкиному в цей час закріпилася друга сотня, з Кіртом на чолі і зробила кілька спроб штурмувати оборонний рубіж сепаратистів. Вони пару раз туди сходили, вступили в бій, відступили. Це, в принципі, нормально, коли штурмують що-небудь. У противника на той момент втрати були більше, ніж у нас і все було більш-менш добре, поки вони не вирішили нас контратакувати. Я як раз сидів на лівій крайній позиції, в Широкиному, в нижній його частині. Спочатку вони обстріляли з "Градів" висоту. Потім заїхали з танками і піхотою, ми були не зовсім готові до такого, у нас не було протитанкової зброї, і нам довелося відтягуватися на висотку. Там ми вже мали чим з танками боротися.

Ми зміцнилися, викликали в підкріплення третю сотню, яка досить довго їхала. Бійці РДЧ зайняли лівий фланг в окопах, а на правому ми тримали будинки. Ми тримали лівий фланг і пляж. Підрозділ іноземців тримав пляж, а ми тримали окопи. Нас сильно засипали артилерією, ми по ним, вони по нас. Сепаратисти хотіли підібратися до висотки, але у них це не виходило.

Сиділи ми з Кіртом у будці з тонкої цеглинки – така собі прибудова до "Маяку". І тут чуємо перехоплення рації сепаратистів. Передають, що зараз вони будуть рівняти "Маяк" із землею. Ми такі: "У сенсі? Ну рівняйте!". Спочатку обстріл був монотонний, потім як почало бахкати: сепари гатили з "Градів". Було вже зрозуміло, що розпочався серйозний обстріл і ми можемо загинути... Від того толку точно не було би, бо ж операція не може залишитися без командування. Сховалися у підвалі. Пам'ятаю Кірт сидів, попивав чай з маленьких тайських горнят. Дуже спокійно себе поводив, а коли прибула третя сотня, він організував контратаку. Ми тоді не просунулися, напевно, тому що мало досвіду у нас в контратаках було... але Кірт молодець!

На момент, коли ми виходили з селища, я був другим номером у снайперській парі з одним нашим іноземцем. А коли ми відступали, мене відрізали в селищі, так як танк проїхав і заїхав до нас в спину, і я був тоді на позиції з підрозділом МВС Бердянських, чи то "Скіф", чи то "Берда", вони перелякані були, звичайно. Запитав, хто у них командир, вони показали на мужика, у якого в той момент був шок, і я сказав: "Тепер я вами командую!". Мужики ці були небоєздатні взагалі, стояли на блокпостах і перевіряли машини ... І тут їм командування дало наказ переміститися і облаштувати там блокпост. Вони думали, що і далі будуть перевіряти машини, але ми їх вивели на позицію "Маяк". Проте, треба відзначити, що вони не злякалися, гідно зайняли позиції в окопах і захищали це все до кінця, хоча це був їх перший бій. Коли ми бігали по селищу, вони говорили, що такого їх не вчили. Законів учили, а як бігати з СПГ – ні. Ну не вміли вони ним користуватися.

А потім почалася оборона Широкиного. Окопна монотонна війна. АЗОВ тримав висоти, відмінні позиції. Все це тривало з якимись перемир'ями, допоки АЗОВ не вивели. Цей крок – чисто політичне хибне рішення.

Паштет, боєць РДЧ:

Після Павлополя, Лебединського, ми приїхали на "Маяк". Було це 13 лютого. У нас залишалося хвилин 20, щоб поїсти, попити чаю, зібратися. Потрібно було зайняти чотири позиції і нас розподілили на групи. Зі мною була група іноземців. Приїхали на позицію, на правий фланг, що біля моря. Зробили там свій "секрет". Нашим завданням було спостерігати за ситуацією. Важкого озброєння у нас не було, тільки автомати, гранатомети. З нами був один РПГшник. Ми очікували будь-чого, але аж ніяк на таке форсування і напад з боку ворога. Пам'ятаю, що ніч з 13-го на 14-е ми переночували з моїм другом Бексом, і прокинулися від того, що були всі в штукатурці, навколо лежала цегла. І ми, і хлопці, які сиділи в "секреті", тут же пішли в укриття. Залпи не вщухали, ми прийняли рішення відійти до Маяку. Зустрілися з Радіком – командиром нашої роти, і він дав наказ нам розташуватися на окопах і прикривати іноземців, яким в свою чергу поставили завдання розташуватися в котеджах на березі моря, щоб прикривати позиції. Якби не вони, ми могли потрапити в кільце. Ворог почав обходити зліва.

Нарешті прийшла підтримка від Нацгвардії – два танки Т-72. Вони підійшли прямо під наші окопи і почали стріляти. Ми з моїми товаришами Шевою і Бенчем вирішили змінювати наші позиції, так як їх зайняли танкісти. І ми перемістилися на пляж, виконували там таку ж функцію з прикриття іноземців, але вже не з пагорба, а ззаду. Там був паркан один, і я під ним знайшов щось схоже на окопи, проте вони були завузькими. Коли ми в них лягали, я зрозумів що там йде якийсь високовольтний провід, і яма була вирита для цього проводу. Благо, небезпеки з себе він не представляв.

Сиділи ми там недовго. Тим часом на берегову лінію виїхав ворожий танк і почав бити уздовж тієї дороги, де ми сиділи. Грубо кажучи, все пролітало повз нас, в сторону машини. Через деякий час нам дали відбій по завданню прикривати іноземців, ми почали вертатися на "Маяк". Там я зустрів Бекса. Його поранило разом із Бенчем. Як-тільки ми зайшли ми на "Маяк", і буквально через 5-10 хвилин впав снаряд, стали чутні крики. Ми з Радіком, Месером і Сатаною одразу ж піднялися наверх, побачили поранених Бенча і Бекса. Я відразу почав перемотувати рани Бексу. Дістав один осколок з ноги.

Залпи трохи затихли до вечора 14 лютого. АЗОВ дав ворогові серйозну відсіч. Вважаю, що в цьому є і заслуга тих Нацгвардійських танків, які не дивлячись на заборону допомагати нам, таки прийшли на допомогу.

Далі ми розуміємо, що в нашій групі бракує двох наших: іноземця Свомпі та Джека. Зрозуміли, що за ними потрібно робити вилазку. Джек вийшов на зв'язок, але не міг пояснити, де він знаходиться. Зі Свомпі зв'язку взагалі не було. Дві групи об'єдналися в одну, взяли тепловізор і пішли на пошуки Джека, в сторону школи. Там ледь не натрапили на розвідгрупу сепаратистів. Відійшли. Втім задача наша не змінилася – нам треба було знайти своїх побратимів. Близько за годину Джек вийшов на нас. Увесь час, поки ми його шукали, він був неподалік наших позицій біля церкви. Потім і Свомпі знайшовся... Але то вже інша історія...

Із загиблих побратимів добре запам'ятав Козака. Добрий він був. Завжди посміхався і був оптимістом.

Шкіпер, боєць РДЧ:

Мій перший бойовий був з 8го на 9е лютого. Ми пішли в розвідку в село Комінтернове. Протягом місяця до Широкинської операції РДЧ робили вилазки в бік Широкиного, Комінтернового, прочісували цю місцевість. Нас було 40 чоловік у роті, і різні групи по кілька людей щоночі виходили в розвідку. І ось ми з групою іноземців з 8го на 9е пішли в розвідку, потім повернулися на базу, поспали і вдень прокидаємося, увечері нас усіх шикують терміново і кажуть: "Збирайтеся, у вас є година на збори, забирайте все необхідне, на кілька днів ми їдемо на наступальну операцію".

Перший виїзд в цій операції – це було в селище Павлопіль. Нашою задачею була зачистка селища, взяття його під свій контроль. Тоді я потрапив під перший у житті мінометний обстріл.

14 лютого для мене почалося з несамовитих криків мого товариша. О 6 ранку я почув "Гради!". Я прокинувся, почав прислухатися і реально – метрів 70-100 по нас "Град" працює. Пересиділи перший обстріл. Потім увесь день 14-го йшли жорсткі бої. Протягом дня ми бачили ворожі танки, передавали координати, коригували артилерію. Емоції надзвичайні були. Вдень ішов танковий бій, БТР перестрілювалися. У нас на позиції стояв ПТУР, з нього стріляв Морган – хлопець з другої сотні. Він підірвав один танк і підбив один БТР. Це для мене один із найяскравіших моментів за всю війну. Коли Морган підбив вороий танк, його башта підлетіла від вибуху метрів на 15 догори.

Налаштованість на бої – це те, що відрізняє нас, АЗОВ від інших підрозділів. Я завжди просився на всі бойові виїзди, завжди з радістю на них їхав, я в АЗОВ прийшов для того, щоб воювати. Бойові приносили радість, зрозуміло, що був страх, адже не бояться тільки дурні, але все це переростало в реальний адреналін, в реальний азарт.

Ще пам'ятаю, сиділи ми в окопі, як до нас реально приповз старенький дідусь. Місцевий, з Широкиного. Ми запропонували дідові евакуюватися на наших Азовських машинах. Він відмовився, мовляв, у нього тут господарство, кролики, краще тут помре, ніж кудись поїде. Потім він неодноразово приносив на наші позиції харчі та воду.

Сторінку підготувала Маріанна

Черкас, командир полку АЗОВ про Широкинську операцію:

"Ми не мали права чекати. Розрахунок вівся на лічені дні. Рішення було прийнято..."

– Рішення про розгортання наступальної операції було прийняте після аналізу всього, що відбувалось по всій лінії фронту. Дебальцевський котел, обстріл Маріуполя – це все спонукало нас до дій. Ворога треба було відтісняти від кордону.

Полкова розвідка надала всі необхідні дані на той час, щоб розробити первинний план дій. Більш слушного моменту для наступу ми не мали. Сили ворога були відтягнені на північ, в Дебальцевому була дуже загострена ситуація. Ми не мали права чекати. На той час розрахунок вівся на лічені дні. Рішення було прийняте.

Андрій Білецький зробив усе можливе і неможливе на вищому рівні, щоб отримати дозвіл та сприяння для проведення операції. Основна задача – підготувати штурм трьох населених пунктів: Широкине, Комінтернове і Павлопіль. По суті план був надзвичайно простий. Ми мали б діяти широким фронтом, і при відмінному результаті, вийти до населеного пункту Октябр. Чому так важливо було звільнити саме Октябр? Тому що це селище мало стратегічне значення. Після його звільнення, лінія оборони ворога – Октябр-Заїченко-Саханка втрачала б свою вагу. Ми б могли прорвати її абсолютно без бою. Ми мали перевагу над противником. Азов був готовий висуватись в наступ силами трьох рот, де в кожній було приблизно по сто бійців. Звісно, також була група розвідки. На той час у нас був мінометний дивізіон, бо тільки но прийшли мінометі. Десь шість розрахунків повинно було відпрацювати. При розгляді плану в штабі Сектора "М" від ЗСУ ми мали б отримати танковий взвод і його охорону, від Національної Гвардії – забезпечення артилерією, від МВС під наше тактичне керування передавались підрозділи "Берда", "Східний Корпус", "Сокіл" та "Скіф".

Але... Навіть не почавши наступ, ми одразу стикнулись з внутрішньою проблемою. Збройні Сили України в останні години перед наступом відмовились надавати нам посилення у важкій техніці, а саме 3-х танків. Я, напевно, не зможу ніколи дати логічного пояснення діям командування ЗСУ. Нехай то залишиться на їх совісті.

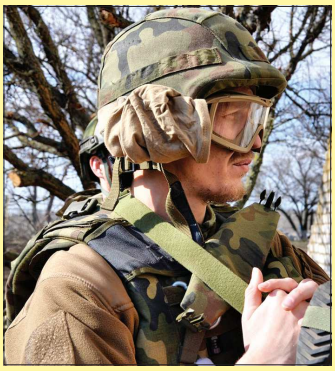

Коротка біографія командира полку АЗОВ Михайленко Ігор Володимирович (Черкас) – народився у Харкові, 1988 р.

З 2005 член організації "Патріот України". Обіймав посади десятника, чотового, вишкольного референта і командира харківського осередку. Один із засновників "Національної Самооборони" – спецпідрозділу всередині "Патріоту України". Брав участь у масовому протистоянні з міліцією 18.10.2008.

У 2011-2014 політв'язень у справі 1-ої оборони Римарської.

По звільненні з-за грат – активний учасник українського партизанського руху. Учасник штурму клубу "Оплот" 28.02.2014 та оборони Харківської обласної державної адміністрації 1.03.2014.

В "Чорному Корпусі" – чотовий.

В Азові з самого початку заснування руху. В батальйоні – сотник 1 сотні. Учасник визволення і оборони Маріуполя, штурму Мар'їнки, Іловайської та Широкинської операцій. З листопада 2014 – командир полку АЗОВ.

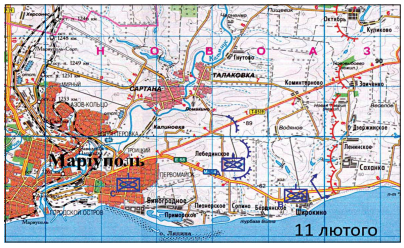

Наступ АЗОВу почався 10 лютого

Командири кожного підрозділу мали до виконання відповідні задачі. Незважаючи на деякі зміни в плані дій, у нас все було готово.

І рота зайшла в Павлопіль. Був незначний контакт з сепаратистами, але в селище ми зайшли, зачистили та укріпились. Фактично за тією схемою відбувалось зайняття позицій по інших населених пунках фронту, а саме Комінтернове (III рота) та Широкине (II рота).

В Комінтернове зайшли без жодного пострілу і по спогадах хлопців можна навіть було сказати, що місцеві мешканці чекали саме на визволення українськими військами. Раділи жовто-блакитному прапору, дякували хлопцям.

У Широкиному теж був контакт з сепаратистами, але вороги швидко відсунулись. І, звісно, як при будь-якій військові операції наступні дії залежать від результатів попередніх. Це дозволило нам окопати техніку в Павлополі.

II рота тоді штурмувала Широкине із завданням вийти на Саханку. Наші хлопці прорвали дві лінії оборони, відтіснивши ворога в глиб Саханки. Але туди почала підходити техніка та піхота з Новоазовську. Опівдні Комінтернове вороги вже обстрілювали з установок "Град", а від Саханки довелось відступити аж до Широкиного.

Перший день (наступальний) АЗОВ провів успішно. Це вже не той був рівень операцій, як під час літньої компанії. Та і кількість людей значно зросла. Ми отримали статус полку буквально за кілька місяців до наступу.

Вищим командуванням армії було наказано вийти з усіх зайнятих нами точок, і до кінця дня І та ІІІ роти вже прямували в розташування в м. Маріуполь. Але покинути всі позиції було б безглуздо і не конструктивно. Адже, виходячи з Широкиного, ми даємо можливість підсунути техніку противника, що прямою наводкою призведе до знищення житлових кварталів Маріуполя. Лівий фланг теж треба було тримати, і наші сили виставили дозори та укріплення перед Лебединським, адже противник міг піти в наступ із села Заїченко.

11 лютого

Якщо глянути на наші позиції 11 лютого на карті, то все виглядало вже не так широко та розгорнуто. Під нашим контролем знаходилось Широкине та Лебединське.

Мінус оборони в тому, що ми не в русі, і можемо знаходитись під постійним прицілом артилерії ворога. Фактично жива заклякла мішень перед лінією противника. Знаходитись в такій позиції дуже важко, адже морально боєць готовий до того, щоби йти, а не стояти і чекати поки по ньому прилетить.

Перший день оборони, 11 лютого, для нас почався із трагічної події. Загинув наш побратим – Брат. Він повинен був зайняти позицію, вийти на пост. Потрапив під мінометний обстріл. Міна впала в декількох метрах від хлопця. Трагедія сталась на передових позиціях в Широкиному (вул. Логозинського).

Обстріли артилерією були все частіше. Ми тоді повинні були думати не лише про себе, а й про місцевих жителів. Адже чітко було зрозуміло, що селище нещадно рівняється із землею. Було прийнято рішення про евакуацію мешканців. Вони ховалися у сараях та підвалах. Азовці в проміжках між чергуваннями на позиціях, ходили по домівках та сповіщали жителів про час та місце зборів для евакуації.

12-13 лютого

Після втрати Брата, вивезення поранених, день почався з сумбурних атак сепаратистів. Це і зрозуміло. Вони почали поспіхом групуватись, накопичувати сили, стягувати техніку. Ми ж того побачити не могли, бо за наказом повинні були діяти лише з оборонних позицій. Штурмували вони елементарно, можна навіть сказати за прикладом початку XX сторіччя (І Світової війни). Сепаратисти йшли по чистому полю, з автоматами та кулеметами. Наші називали цю атаку сепаратистів "Атакою зомбі". А дійсно, як ще можна було таке назвати. Їх косили і не підпускали до позицій на дальність пострілу автомата.

Нам все ж таки передали під тактичне командування взвод танків у кількості, як і обіцяли. Але не від ЗСУ. Вони так і не виконали жодних обіцянок. Це показавало командування ЗСУ абсолютно інертним, та не здатним на той час приймати важливі військові рішення в умовах, що стояли перед нами. Нацгвардія дала три танка, і ті працювали поруч із нами.

14 лютого

Ворог вже достатньо укріпив свої сили. Стовідсотково провів планування у себе в штабі, бо це було видно по діях. Ми чули і ревіння техніки. Тому скомандували особовому складу бути в повній бойовій готовності, на позиціях.

Наступ на нас почався о 6-й ранку із Саханського перехрестя. Основна маса штурмовиків йшла за посадкою. Бронегрупа чекала на вхід піхоти. Всі точки сепаратистів було дуже погано видно з командного пункту на "Маяку".

Було видно що операція спланована до дрібниць. І сепаратисти чітко знали де діяти краще. Противник протягом перших годин бою зайняв домівки на початку вулиці Логозинського. Перевага у важкій техніці зі сторони сепаратистів давала про себе знати, і завдяки цьому їм вдалось поглибитись практично в центральні вулиці Широкиного.

Наш танк, що був біля "Маяку" відійшов на дозарядку, а БТР вийшов на вулицю Гагаріна. Там він відпрацював в тил ворожого танку, внаслідок чого той заглох. БТР мав небагато часу, щоб розвернутись та відступити, бо хоч танк не рухався, башня його була боєздатна. Екіпаж БТРу вчасно зреагував на те, що башня розгортається прямо на них, вони вискочили з машини. Танк спрацював по БТРу. Було багато поранених, піхота, що йшла за технікою отримала контузію.

Цей же танк потім, пройшовши до вулиці Радянської, підбив ще одну машину, яка знаходилась тут. "Спартан" з нашою піхотою, яка висувалась на лівий фланг на контрдії по наступу противника. Танк підбив "Спартан" – загинув Чемпіон. Він був водієм "Спартана". Машину не покинув, хотів сховати машину за домівки. Прикривав хлопців до останнього подиху свого життя.

Сили обох сторін перехрестились у самому селі. Працювати будь-якою зброєю було важко, бо по одній вулиці йшли наші люди, з паралельної вулиці сили противника. Вони входили один одному у фланги, в тил. І бились, можна сказати, в контакті до 30 метрів. БМП противника вискочила на вулицю Радянську і доїхала майже до моста і тут його з нашого ПТУРа з лівого флангу підбили. То був наш боєць Морган в розрахунку ПТУРа. Він підбив 1-й танк, підбив БМП, а згодом ще один танк.

Противник, побачивши, що не може взяти висоту, на якій знаходились наші основні сили, він закріпився на перших двох вулицях. Зайшов у школу і почав нас витісняти. Сили противника на той час були близько батальйону. По даним розвідки, була рота осетин і близько 2-3 рот повноцінних ДНРівських – російських військ.

14 лютого під вечір ми мали наступну картину:

За нами залишились вулиці Комсомольська, Котовського. До вулиці Радянської. Вихід на дзвіницю. Лівий фланг – доміки та Маяк. Тут всюди були бліндажі. Укріп район. У стратегічному плані ми мали перевагу.

Дії на міжнародній арені показували те, що нам треба або прискорити відбиття позицій, або залишити їх. В Дебальцевому також проводилась операція по виходу військ. Звичайно, тільки нахрапом ми могли це виконати. Артилерії ЗСУ не вистачало БК. 14 лютого ми втратили 3 бійців. 15 лютого зранку штурм закінчився тим, що з нашого боку були втрати – 6 хлопців.

15 лютого

Нам не вдалося самовіддано відтіснити противника, бо їх сили були непомірно більшими ніж наші.

Цю операцію в масштабах АТО можна назвати успішною як для одного підрозділу, що діяв в форматі 30-кілометрової ширини. Вона була досить успішною.

Протягом усієї операції ЗСУ допомогли лише артилерією. НГУ та МВС забезпечили технікою та особовим складом. Для нас це величезний досвід. На наступні півроку ми отримали висоту, з якої знищували противника.

Сцила

ВІЙСЬКОВІ ІСТОРІЇ

Назустріч ворогові... Спогади бійців групи фізичного захисту

Іспанець:

Одразу хочу згадати Чемпіона. Дуже мій хороший товариш, з яким ми багато всього пройшли, з футболу, та по спорту, по дружбі. Ми з ним з Луганська разом. На жаль, в полку нам не вдавалося багато спілкуватися, але до полку, в цивільному житті ми з ним жили недалеко. Дуже був хорошою людиною, яка явно загинула так, як личить справжньому чоловікові. Востаннє, коли я його бачив, (ми з Таксистом якраз вивозили пораненого Бенча, я тримав йому крапельницю, повернувся і побачив Вову. Він махав нам руками, посміхався і готувався тоді до наступу – до виходу на кладовище. Ця зустріч була останньою, дуже запам'яталося його обличчя саме з того моменту.

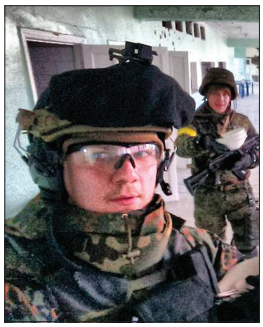

В цілому найбільше згадується момент ранкової артпідготовки супротивника 14 лютого, коли приблизно в 5:30 ми почули перші залпи "Градів", мінометів і САУ. Власне це тоді і стало початком найспекотнішого дня за всю Широкинську наступальну операцію. Той день був довгим, наповненим радістю перемог і гіркотою втрат...

Так вийшло, що в момент поранення Бенча, на опорному пункті Маяк не було нікого, хто міг би надати йому медичну допомогу. Оскільки я в нашій групі відповідав за медицину, у мене була загальна аптечка і я володів навичками надання першої невідкладної допомоги. Спочатку був поранений Міша Бон, я йому надавав першу медичну допомогу. Його легко посікло осколками. Потім до нас у двір, під час переміщення групи РДЧ на опорний пункт, прилетів снаряд. Саме тоді смертельно був поранений Бенч. Другий боєць – Бекс, на щастя, вижив.

Пам'ятаю, як я побачив пораненого Бенча, якого вже затягували до нас. Ми вкололи йому знеболювальне, почали перев'язувати ногу, звідки активно текла кров. На щастя, у нас тоді були ноші, ми завантажили його, почали готувати до термінового вивезення з червоної зони. Коли ми його вивезли, він був ще живий, перебував у дуже важкому стані, ледве дихав, у нього був дуже слабкий пульс і дихання. Поранення було дуже серйозне: проникаюче в легеню, розміром з невеликий кулак. Ми якраз дісталися до Маріуполя, залишили Бенча нашим медикам. Вони ж виявили вогнепальне поранення лівого стегна, але я швидко повернувся назад і до самого вечора ми продовжували вивозити поранених. У мене було абсолютно легке поранення і я більшу частину дня думав, що у мене просто забій.

Рафік:

Наш підрозділ поділили на дві групи. Одна знаходилася завжди безпосередньо в зоні бойових дій, а друга виконувала задачі, поставлені командиром полку. Ми мінялися періодично. До 14-го числа противник намагався зробити дві невдалі (колгоспні) спроби повномасштабного наступу. На самісінький День Закоханих (*сміється – авт.*) їм таки вдалося зібратися. Це був повномасштабний наступ з танками, бронетехнікою, піхотою, і так далі. Тоді вранці ми повинні були зніматися з позицій, і їхати в Маріуполь, аби помінятися з іншою половиною нашої групи. Сепаратисти активізувалися не на жарт, і ми вирішили, що нам їхати – не варіант, кидати пацанів не можна. Після своєї артпідготовки ворог почав вже повноцінно наступати, плюс хлопці бачили, що наступають не ватники, а конкретно російські війська. Наші розвідники (РДЧ) наткнулися на ворожу БМП-ху. Оскільки у нас було кілька хлопців-добровольців з Росії, сепаратисти по говору прийняли їх за своїх, і хлопці тоді змогли відійти спокійно. Весь день була плутанина. У нас не було бронетехніки, танки НГУ змогли підійти тільки після обіду, і це при тому, що противник почав наступ о 5-6 ранку. У нас були ПТУРи, але не було до них установок, тобто ми були беззахисні проти бронетехніки.

Із загиблих знав тільки Акелу добре, а інших тільки бачив на наших базах, особисто знайомий не був.

Все ж 14го числа ми таки втримали оборону, коли привезли установки до ПТУРів, підбили їм пару "танчиків". А ввечері, коли стемніло, ми почали контратакувати. Вийшли на нічну зачистку, відбили більшу частину Широкиного, і зайняли позиції. Закріпилися. Темно було, близько 10-ої вечора. У нічній зачистці найбільше переймалися, щоб не було дружнього вогню. Командування, особливо Кірт, все добре спланував, точно координував групи, ніхто не перетинався.

Природжений:

Після обстрілу східної частини Маріуполя, коли загинуло 30 мирних мешканців, і ще майже сотня поранених, наше завдання було – максимально далі відсунути терористів. Щоби вони не діставали "Градами" та артилерією до міста. 10 лютого наша група поїхала на Павлопіль. Зайняли селище. ЗСУ в Павлопіль так і не зайшла, як вони те обіцяли. Наша група знялася на Широкине.

Вранці 14 лютого по нам почала бити артилерія, а на ранок виїхало кілька танків, БТР, БМП і багато живої сили противника. Вони зайшли в селище, вибили нас з перших позицій. Наша піхота тоді підбила танк і БТР, противник намагався взяти нас в оточення. Ну а потім... (сміється – авт.) Таксиста з Іспанцем намагався переїхати танк... У той час артилерія ЗСУ добре попрацювала по лівому флангу. З правого намагалася зайти розвідка противника. Бон і Сатана тоді добре по них відпрацювали.

14 лютого було багато поранених. Навісами били їх танки. А вночі я, Таксист, Хорст і Сатана разом з третьою ротою Гала пішли на зачистку самого Широкиного. Це було за 2 години до "перемир'я". Тоді нашим завданням було якнайдалі просунутися в Широкине, щоб до "перемир'я" відтягнути лінію відмежування. Під прикриттям одного нашого танка і "Спартана", ми зайшли практично в середину села, дійшли до школи. На ранок в Широкиному нашим залишився Маяк і висотки лівого флангу. Решта – під сепаратистами.

Нашими противниками за час всієї Широкинської операції були і казаки, і "моторолівці"... Їх ми по рації часто слухали. Хоча після ДАП навчилися вже трохи і намагалися ніколи не йти в лоб. Навмисно посилали замість себе казаків... Їх ми "клали пачками". Спочатку були осетини, потім знову "моторолівці".

12-го лютого противник був без техніки, і тільки за один день їх штук 50 накосили. Ще приблизно стільки ж ми поклали і 14-го числа, – в один з найпекельніших днів Широкинської битви.

Хорст:

Пам'ятаю нічний бій 14-го лютого. Ми намагалися відбити школу з підрозділом "Східний Корпус". З наших тоді були 2 сотня та РДЧ. Також танкісти НГУ. У нас своїх танків ще не було, тому були додаткові сили. Пам'ятаю, першу сотню тоді відправили на підкріплення. У найважчий день 14 лютого було найбільше наших поранених та убитих. Словами не опишеш... Усе тоді було як фільм. Зараз для мене той день – 14 лютого 2015 року – це безпрецендентний приклад мужності. Ось всі там кажуть: Донецький аеропорт... Я не хочу применшувати, хлопці там молодці, але от 14 лютого в Широкиному – це несправедливо забутий героїчний момент, героїчна історія українського війська. Для АЗОВу, зрозуміло, ніхто й не заперечує, що це був значимий день. Такого не було ні в Іловайську, ні в Мар'їнці. Операція була дуже складна, особовий склад ніс втрати, але через Азовський характер, через Азовський принцип ми залишилися.

Уявіть собі, просто собі чоловік, який все життя пропрацював опером в розшуку і ніколи не думав, що доживе до того, що з ПТУРом проти танків воювати прийдеться. Не на те ж він навчався. І все одно виконував свою задачу, воював, старався.

14 лютого 2015 року, я вважаю, дійсно знаменна битва українського війська. Тоді у нас щохвилини щось ставалося: ворог проривався, в нас втрати і поранені, досить серйозні поставлені задачі. Зате є, що згадати!

Загиблі? Акелу знав... Був хорошим мужиком. Завжди відданий справі. Ніколи не ставив зайвих запитань, просто робив. Я не всіх наших загиблих знав особисто, на жаль. Але вони всі Герої. Шкода, звичайно, але на те вона і війна.

Ті, хто в Києві від війни відсидівся – з тими нічого не трапилося. Нормально себе почували ... Студенти, менти, прокурори. А загинули чесні і порядні, які не могли сидіти і дивитися на все це по телевізору. Емоційно атракціон я пережив міцний, як на якихось "американських гірках".

Таксист:

10 лютого. Нас відправили на посилення в селище Лебединське. Там ми просиділи добу. Били в той момент в основному по Широкиному, в ту сторону. Прилітало і до нас. Відтоді запам'яталася споруда в Лебединському, куди потрапив 152мм снаряд. Верхні поверхи та дах рознесло. Оце видовище...

14 лютого нам з Іспанцем доручили завдання забрати поранених. Ми вивозили трьох осіб, з яких тоді не вижив Бенч. Пам'ятаю, що бойова позиція якраз була біля кладовища (символічно). Туди ми не змогли прорватися, нас серйозно обстрілювали з кулеметів. Попутно отримали завдання передати цифрову рацію екіпажу ВСУшного танку для безпечного зв'язку. Бачимо танк, без розпізнавальних знаків, до нього радісно вибігає Іспанець з рацією. Аж тут люк танку закривається і бронемашина впевнено їде на нас. Іспанець встиг відбігти убік, а я в машині збоку водія ледь не опинився під гусеницями. Тоді танк проїхав по даху з боку пасажира. Я скотився в кювет, танк поїхав. Ми влітаємо в машину, і, на щастя, тоді вона завелась. Вже згодом ми під'їхали на Маяк, де стояли якраз наші танкісти. Вони в один голос: "Наш танк сьогодні не виїхав..." За кілька хвилин наші той самий танк, який зіпсував мою улюблену "ельку", знищили.

Тоді нам пощастило, що у танка заклинило основне знаряддя, не працював кулемет і

БК закінчилося. Розчавили вони, значить, нашу машину. Всі вижили. Я ледь вискочив, кулеметник з РДЧ, який сидів в мене в кузові, теж дивом врятувався. Тоді ми всі, здається, наново народилися...

Про загиблих в Широкиному можу сказати про тих, кого знав особисто. Чемпіон... Він був хорошим хлопцем, у Луганську завжди мав і відстоював свою чітку позицію. Користувався авторитетом у молоді, вів спортивний, здоровий спосіб життя, один з перших луганчан, який пішов на війну.

Пам'ятаю, як отримав поранення Бенч. На санаторій "Маяк", де була вже наша позиція, прилетів снаряд. Він потрапив у двір, і Бенч стояв якраз біля входу, коли це сталося. Нога у нього на друзки була розбита. Затягнули джгутами, підняли, усе в крові. Закинули його в наш раскурочений кузов, потрощений танком. Приїжджаємо до наших медиків, які чергували на блокпості. Тоді він ще дихав. Перевернули Бенча, а у його спині дірка – поранення несумісне з життям. Розірвало бронежилет. Осколок, напевно, як кулак...

Сторінку підготувала Маріанна

Провідник Азовського руху Андрій Білецький про Широкинську операцію

Деморалізована від втрати Донецького аеропорту, не отримуючи ніяких повноцінних та логічних наказів для ведення бою, – такою була українська армія на початку 2015 року. Очевидно, що для ворога це був ідеальний момент для чергового наступу. Жахлива доля українських військових в Дебальцевому, страшна трагедія 24 січня в Маріуполі визначили полку АЗОВ основні задачі: послабити тиск на Дебальцеве, провівши наступальну операцію в інших напрямках, а також захистити Маріуполь, створивши буферну зону, яка убезпечить місто від повтору ворожих обстрілів. Власне кажучи, ці дві передумови і лягли в основу Широкинської наступальної операції.

Сьогодні перший командир полку АЗОВ, Провідник Азовського руху Андрій Білецький розповідає про хід проведення успішної наступальної операції зі звільнення Широкиного.

– З самого початку боротьби в Дебальцевому ми планували подібні операції на південному напрямку в Секторі "М". І багато разів виходили з подібною пропозицією до Генерального Штабу Міністерства Оборони, до командування Сектору "М" та інших.

Варіацій було безліч. Зима давала можливість вести наступ в приморському напрямку або у північному. Що послужило причиною того, що в першу чергу було вибрано приморський напрямок? Це сумнозвісний обстріл спального району міста Маріуполя 24 січня 2015 року. Через те, що фактично лінія українських військ – це передня лінія оборони і проходить вона по межі Маріуполя. Перебуваючи в руках противника, Комінтернове, Лебединське, Павлопіль, Широкине давали можливість терористичним угрупуванням завдати місту артилерійського удару. А за ним і цілком можливий початок активних дій у самому місті Донбасу.

Чисельність складу української армії на початок лютого 2015 року була більш ніж достатньою, не тільки для оборони, але й для проведення широкомасштабної наступальної операції. І я абсолютно впевнений, що і для звільнення Новоазовська теж. У тому, що ці сили не були використані, винні зовсім не солдати і офіцери. Провина лягла на вище військове керівництво країни. Потрібно було всіма силами розвивати наступ і звільняти стратегічний Новоазовськ.

Широкинська операція показала, наскільки слабка в перші дні була оборона противника. Створювати нову лінію оборони, якщо не по україно-російському кордону, то хоча б по річці Грузький Єланчик, який був би гарною природною перешкодою. Зручною для оборони... Ось, що потрібно було робити.

Складність для проведення операції полягала у відсутності у самого Азова необхідних видів озброєння. В першу чергу, незамінних в будь-якому наступі танків. Відсутність своєї артилерії. Неможливо було домогтися чіткої відповіді від командування української армії, якими саме силами ми можемо бути підтримані під час наступу. Кількість танків і доданої обіцяної артилерії змінювалася день у день. І як би це неймовірно звучало, АЗОВу довелося проводити наступальну операцію виключно силами піхоти.

Насправді операція планувалася в два етапи:

Перший – створення лінії оборони з півночі на південь, що спираються на населені пункти і їх звільнення – Павлопіль, Пищевик, Комінтернове, Широкине. Вони повинні були перекрити лінію на півдні Маріуполя. Цей етап ми виконали рівно на сто відсотків.

Другий передбачався в розгромі противника на флангах його укріпленої лінії, яка простягалася через Октябр, Заїченко, Дзержинське, Ленінське, Саханку. Мало місце визволення Саханки та Заїченкого. Це повністю ламало всю лінію оборони ворога і відкривало б вільну дорогу на взяття Безіменного, в якому знаходилися великі склади техніки і озброєння противника. Це була ключова тилова база. І можливо, всі ці фактори відкрили б дорогу на взяття Новоазовська.

Так як у АЗОВу не було ніякого резерву навіть піхоти, другий етап не почали проводити через те, що, не дивлячись на чітку усну домовленість на рівні міністрів, начальників генерального штабу, командувача Сектору "М", в останню ніч нам було відмовлено в отриманні будь-яких резервів. У перший день наступу нам ніхто й нічим не допоміг.

На другий день нам почали надавати обмежену артилерійську підтримку, але важку техніку знов не дали. Фактично, маючи повний нуль по техніці та артилерії, маючи чисельну перевагу противника над нами, спроби взяти укріпрайони Жовтень – Заїченко – Ленінське – Дзержинське – Саханка, привели б до абсолютно необдуманих втрат. Не отримавши підкріплення, ми не мали можливості розвивати подальший наступ.

Павлопіль, Піщовик, Широкине. Комінтернове – всі ці селища були взяті фактично в темпі маршу. Ситуація на Заїченко – наша піхота напоролася на досить серйозну протидію з великою кількістю для нас бронетехніки. У перший же день вдалося пробити перший з укріпрайонів біля Саханки. Фактично другий укріпрайон був тимчасово покинутий противником, але в умовах серйозного артилерійського вогню, на той момент ми вирішили його не займати. Якщо ж одразу в перший день були б оперативно введені резерви (близько двох танкових рот), Саханка і Заїченко були б взяті протягом першого дня бою. А за умови взяття Безіменного, організовано чинити опір противник не міг би. Їх сили відійшли б до Новоазовська. Чи можна було б взяти і цей населений пункт? Одразу скажу – так! Не обійшлося б, звичайно, без вуличних боїв, але місто абсолютно не було підготовлене до оборони.

Наскільки я розумію, нічого нам не дали, тому що ніхто з вищого командування не вірив у можливість взяття та утримання навіть цієї лінії. Унаслідок цього було прийнято ряд неправильних рішень. Усі дивилися лише на результативність дій нашого полку.

Перемир'я тільки засвідчило той факт, що на південному напрямку кардинально змінилася ситуація. Ми відсунули на кілька десятків кілометрів ворожі війська. Сили Азову закріпилися на домінуючих населених пунктах – Широкине і Комінтернове. Два селища були важливі з точки зору контролю комунікацій, так як між ними було кілька, фактично непрохідних для техніки, балок. Так само через них проходить дві шосейні дороги у напрямку Ростов – Маріуполь. Той, хто контролює ці дороги – контролює Маріуполь. До наступу АЗОВу українська армія не контролювала нічого. Вона тільки побудувала оборону, на превеликий жаль, частиною якої були і ми, по східній лінії міста. Після наступу ми стали контролювати стратегічно важливі об'єкти та населені пункти.

Лише тільки 14 та 15 лютого 2015 року почала свою дію артилерійська підтримка реактивної дії. Також працювала ствольна арта, трофейні 120-ті міномети АЗОВу. На ранок 15-ого числа в район Лебединського і Комінтернового було надіслано близько роти піхоти, та взвод морських піхотинців, щоб прикрити північний напрямок на Широкине. Тобто вони перебували не в самому Широкиному, а через шосейну дорогу на північ.

У ті дні проти Азова воювали сформовані місцеві територіальні сепаратистські полки. Це мало свої плюси і мінуси. З одного боку, ці люди були дуже погано навчені і погано озброєні. З іншого боку, вони знали місцевість, що давало їм значну перевагу. 14 лютого сепаратисти отримали підкріплення – танкову групу, велику кількість бронетехніки, та навіть роту осетин. "Руський мір Донбасу" вилився в те, що місцевих наркоманів гнали в бій їх "друзі" – кавказці. Осетини фактично йшли в третій лінії. Цю інформацію ми отримали від наших розвідників. А танкові екіпажі ворога складалися з російських добровольців.

До ночі 15 лютого прийшла колона батальйону "Донбас", яку почали розміщувати на наших позиціях. Тоді і стався той трагічний інцидент із заблукалою колоною з бійцями батальйону. Але навіть після виведення бійців Азову з Широкиного, взвод полку залишався деякий час там разом з бійцями батальйону "Донбас" та морської піхоти, бо ті мало були обізнані в ситуації та фактично не знали місцевості.

16-ого лютого почалось тихе розуміння надзвичайної важливості цього рубежу, і туди почали перекидати перші сили – з'явилися перші танки. Потроху оборонна лінія почала формуватися.

Що стосується теперішнього часу, то однозначно нічого сказати неможливо. І немає межі в обороні своїх позицій. Головне в обороні Широкиного – гнучкість і контроль над ключовими позиціями, над висотами. І в цьому наша перевага. Військова цінність утримання села близька до нуля. Висоти – це все. Вони дають можливість активно працювати артилерії зі стовідсотковою ефективністю.

Завдяки АЗОВу ці висоти були закріплені за українською стороною. Твердження про те, що якщо село знаходиться під контролем сепаратистів, то фактично воно втрачене. НІ!

Найголовніше, – це висоти, з яких можна контролювати та відслідковувати дії противника, пересування техніки, постачання озброєння та підкріплення.

І поки ці висоти знаходяться під контролем України, можна з упевненістю стверджувати – Маріуполь знаходиться у безпеці. А значить наша головна задача виконана.

ВІЙСЬКОВІ ІСТОРІЇ

Ті, що побували у пеклі...

Спогади піхотинців АЗОВу

Перша рота полку АЗОВ

Гризло:

15 лютого найбільше запам'ятався штурм Широкиного. Наш підрозділ отримав завдання зачистити селище і закріпитись на його окраїнах. Прибули в Широкине пізно вночі, пам'ятаю була дуже холодна погода. Ми розмістилися в холодному, сирому підвалі. Поспали там кілька годин, коли прокинулись, майже не відчували кінцівок. Потім отримали завдання в штабі – висуватись о 5 ранку на штурм. Тобто зачистити селище, пройтись вулицями, закріпитися на його окраїнах. Пам'ятаю, ми по нашій вулиці мали йти в супроводі БТРа і одного танка. Коли під'їхав БТР до нашого тимчасового розташування, хлопці і я просто поприлипали до задньої його частини, звідки йшло тепле повітря (вихлопи), щоб хоч якось зігрітись. Фактично ми їхали вже на штурм, пам'ятаю, що був дикий холод. Потім, коли ми вже в'їхали в саме селище, спішилися з техніки, всі підрозділи розійшлися по своїм вулицям. Ми пройшли метрів 100, можливо, трохи більше, дійшли до спаленої БМП, яка стояла посеред вулиці, і по нам відкрили вогонь. Наш танк з незрозумілих причин розвернувся і поїхав назад. По нам вели щільний вогонь, практично одразу поранило багато бійців. Двоє бійців загинули там на місці. Ми забирали уже практично цих загиблих бійців. Не було часу, потрібно було або закріпитися, або відійти трохи назад, перегрупуватися.

На подвір'ї був поранений осколками боєць мого взводу, 1-го відділення, з позивним Чавур, від цих поранень він загинув. Настільки щільний був цей вогонь. Дуже гарний хлопець з міста Фастів, я його дуже добре знав. В нього залишився маленький син, приблизно 6 чи 5 років, дружина.

Був один момент, коли стояв на подвір'ї я, Козак з другої сотні, який теж загинув і ще один хлопець з другої сотні. І вийшло, що граната розірвалася просто в ногах у нас трьох, і всю масу осколків прийняв на себе Козак. Тому що пам'ятаю, після цього вибуху була легка контузія, я просто одразу забіг в гараж і подивився на себе з ніг до голови, чи зі мною все в порядку. Ну а потім побачив, що біля гаража лежить Козак. Ми його затягнули трохи до себе, щоб прикрити від вогню, потім взяли на плечі, почали нести до БТР. Там я побачив, що лежить біля нього Чавур, весь залитий кров'ю вже. Як потім ми вже дізнались, Чавур і Козак загинули від втрати крові.

Бразерс:

З чого почалася Широкинська операція. У цей час був Дебальцевський котел, і ми вдарили по лінії: Павлопіль-Лебединське-Комінтернове-Широкине, щоб відвести війська від Дебальцевого. Щоб котел не замкнувся. Наш командир Андрій Білецький вирішив зробити ось так, щоб не загинуло багато людей. Я особисто був у першій роті, ми заходили спочатку в Павлопіль. Зробили там зачистку, наткнулися на контакт метрів 70. Після того, як він закінчився, ми знайшли нічліг, зупинилися, і побачили, що до нас хтось жив у цьому будинку. Знайшли снайперські приціли, конспекти снайпера, знайшли російські сигарети, російський сухпайок. Стало зрозуміло, що там жили кілька снайперів, які втекли якраз до того, як ми зайшли в Павлопіль. Там ми провели ніч, а після висунулися на Лебединське, де ми змінили нашу третю роту, відразу заступили на пости, і вирішили зупинитися біля будівлі театру. Пам'ятаю, там було дуже багато костюмів різних, ще було холодно. Нам привезли буржуйки, зігрівалися як могли. Наступного ранку до нас прилетів снаряд від САУ. Пізніше, виїхали на зміну нашій другій роті, ми її поміняли на "Маяку". Провели там ніч, прокидалися в підвалі від моторошного холоду. Тому що було -20. На ранок ми пішли на висотки Широкиного, і пізніше вже оголосили перемир'я, яке нас не дуже втішило.

Ролло:

10 лютого. Я особисто тоді, будучи командиром БТР ЗЕ-1 дізнався про наступ тільки ввечері, коли ми мали виїжджати. А перед тим сказали терміново зібратися і поїхати в Маріупольський аеропорт, полагодити БТР. Потім приїхали на базу, нам сказали завдання і ми вирушили на Павлополь. Після Павлополя стояли в Лебединському, а після Лебединського нас кинули на Широкине. Туди ми приїхали 14го числа увечері і 15го зранку, поспавши в цих морозах, ми отримали завдання іти в наступ по самому селі. Сказали мені: "Прокидайся, заводь машину, збирай екіпаж". З нами тоді були танк, чи то БМП чи БМД морських піхотинців, і БТР, а також два взводи піхоти. Ми проходили по вулиці Радянській, здається, і так вийшло що ми потрапили в засідку. Рухаючись по цій вулиці, я помітив незрозумілих осіб, подав запит, мені не відповіли. То наші, чи ворог – було незрозуміло. Тоді, дав команду своєму механіку-водію, щоб він дав назад, так би мовити, заховавшись за підбитою БМП, яка там стояла, морських піхотинців, чи кого там... незрозуміло. Після цього в нас почали стріляти, понісся дзвіж, найцікавіше, що відбувалося, почалися обстріли і ми, звичайно, потрапили в засідку. Порозбігалися, позалягали хто куди. Танк почав від'їжджати, залишилися ми з одним БТР. Була команда від'їжджати назад, але я прийняв інше рішення, ми залишилися на цій вулиці і почали прикривати відхід наших бійців. Було круто, скажу чесно! Коли ти сидиш в машині собі, видно як в тебе все летить, відбивається, стукає, і

навіть через незрозуміле таке дійство, були такі інстинкти, що ми сиділи в коробці і навіть не ухилялися. Все вибухало, все стріляло, механік-водій досить таки чудово справився зі своєю роботою і, їдучи назад чисто по пам'яті, нічого не було зрозуміло куди їхати, куди повертати. Відповідно, нас не підтримав танк, і БМП, вони від'їхали назад і ми залишилися, так би мовити, самі на прикритті. Після цього я дав своєму оператору-навіднику цілі, які він повинен був вражати і почав по ним відпрацьовувати. По будинках, по мужиках, які вибігали і хотіли нас спалити з РПГ. Поступово, як вже люди заховалися, почали від'їждати тоді БТРом назад, машина почала клинити, все почало в ній ламатися. Однією кулею в підбашню потрапило з СВД, порвало всю електроніку і машина просто вийшла з ладу. То була машина для вивозу поранених. Тоді, якраз 15-го числа, в БТРі помер Чавур, із другого взводу. Якраз в моєму БТР, кров'ю все позаливало, не одного його, бо за всю Широкинську операцію ми багатьох там вивозили. Купа побитої зброї, амуніція, і замерзла кров. Довго ми потім її вимивали.

Чілі:

Ми з Гімлі були на навчаннях з БТР 4 у Харкові. Як-тільки почалася наступальна операція в Широкиному, ми побачили в інтернеті, почали дзвонити хлопцям, вони були поза зоною, і нам стало ясно, що всі беруть участь в двіжі і його ніяк не можна пропускати. Ми відразу пішли до командира, говорити що ми їдемо на війну, нам потрібні наші документи. Нам сказали що потрібно довчитися, на що вони отримали відповідь, що ми їдемо або з документами, або без.

Приїжджаємо ми на "Спартані" і "Кразі", забігаємо в "Маяк", спускаємося в підвал. Склад групи у нас малорослий, більша частина по 1.70м приблизно. Сіли, запитуємо у хлопців, що та як, у них паніка, обстрілюють, плюс в один момент прилетіла міна, потрапила в їх Краз з БК. На вулиці постійно феєрверк. Вони сидять і кажуть нам: "Ви, головне, не переживайте, скоро приїде АЗОВ і все буде нормально". Ми їм передали привіт, що мовляв АЗОВ – це ми. У них було достатньо сильне здивування. Але потім вони зрозуміли що це реально АЗОВ. Коли на вулиці стріляло та горіло БК, наші хлопці бігали хто машину перевірити, хто на дальній пост збігати глянути, що там та як. І при цьому постійно прилітали міни.

Наступного ранку нам не пощастило... Прилетіла міна

прям під двері і вікно, ми з Гімлі прокинулися від криків. Дивимося, Вега збігає в крові, починаємо діставати аптечки, бинтувати, надавати допомогу. І після спускають на спальнику Амброса, якому осколки прилетіли в голову, йому так само відразу почали якось збирати все, бинтувати. Він боровся до кінця за своє життя і загинув тільки пізніше, вже коли був у лікарів. А Вега вже через пару місяців повернувся назад в стрій, в якому перебуває донині. Хлопців тоді забрали в лікарню, ми дочекалися нашу зміну і поїхали на базу. Так виглядало перше знайомство з Широкиним. Після цього ми були там безліч разів, був штурм п'ятиповерхівки, коли 5 годин ми тримали дві будівлі. І безліч інших історій.

Друга "Залізна" сотня

Ченя:

Увійшли в Широкине на першу вулицю, там у нас перегрупування було і ми на нашій ЗУшці, на Азовочці штурмували їхні блокпости. Тобто, перший блокпост ми взяли за 40 хвилин. А другий блокпост ми "довбали" 4 дні.

Запам'яталося? Ну з Широкиного запам'ятались перелякані люди. Перелякані, голодні люди, підірвані магазини. Ідуть обстріли, а вони з 8 ранку чекають на хліб. Місцеві жителі, їх багато було...

Перші загиблі – це було вже потім. Усвідомлення всього було вже тут. Там в гарячці ніхто не розумів, що загинув Брат, Чемпіон ... Це вже тут все з часом було чутно. Це найкращі люди, яких я знав

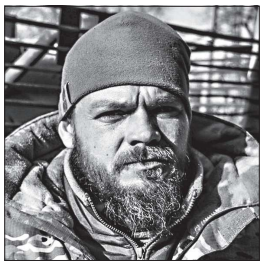

взагалі. Це футбольні фанати, які пішли за першим покликом. Це відмінні люди. Для мене їх втрата дуже значима.

Я брав участь в операції повністю з 10-го до 14-го лютого, поки мене танк не підбив під час контратаки. Саму контратаку ми тримали два дні, а 14го, вже коли танки зайшли в Широкине, коли сепаратисти вже були там, по нам танк вистрілив. Снаряд впав поруч, нам розірвало колеса на машині. Тоді, в принципі, я перший раз і забоявся. Ну, а так ... Були й перехоплення радіоефіру і всі вони знали де ми стояли. У них там все було налагоджено краще, ніж у нас.

Всі Азовці показали себе з кращого боку. Ніхто не злякався. Всі виконували свій обов'язок до кінця. Ну а хлопці ті, що загинули... Акелу і Кутуза хочу згадати. Акелу я знав дуже добре, він вів нормально розвідку, все чітко. 13-го лютого я його востаннє бачив. Заїхав до нас на позицію, де ми стояли з ЗУшкою, підвіз патронів. Тоді ми з ним перекинулися кількома словами. Як виявилося, – востаннє...

Закінчення на 7 стор.

ВІЙСЬКОВІ ІСТОРІЇ

Початок на 6 стор.

Білорус:

Широкинська операція почалася для мене 8 лютого, якраз у мій День народження. Це був один з кращих моїх Днів народжень. Я був тоді у складі розвідгрупи, у них якраз кулеметника не було. Поїхали ми. Полазили по "Маяку", і залишилися там чергувати. Пам'ятаю, що Словак поїхав у літній формі, і я не знаю, як він там протягнув, тому що це була коробка на висоті другого поверху, без вікон. У нас було лише два спальника на чотирьох. Його трясло від холоду, але на наші запитання постійно відповідав: "все ок". Відсиділи ми там 9 лютого, а 10-го ввечері нас поміняли. Ми приїхали на базу в Маріуполь, тут у нас забирають мобільні і я зрозумів, що все буде добре, напевно. Поспати залишалося 4 години. Ми, звичайно, замерзли, бо одягатися треба було або на активність, або на статику, ми одяглися на активність. Знову взяли два спальника на чотирьох. Розділили нас на групи, розставили по висотах. На "Маяку" спостерігали реальну війну, маневри, мені це акваріум нагадувало. І Шахта зі своїм взводом почали трамбуватися на блокпості, який перед Саханкою. Перша частина блокпоста була погано окопана, далі вже трохи краще. Ми до них під'їхали, але на супротивника не нападали. Була ймовірність того, що вони відкриють по нам сильний мінометний вогонь. Потім ми півтора взводу примудрилися засунути в Спартан і поїхали звідти.

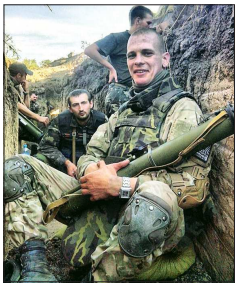

Повернулися на "Маяк", посиділи, відпочили, а ввечері на позиції правого флангу завезли частину взводу Шахти, який сам вже на той момент був поранений. Замість нього командував Поттер.

О 6:00 ранку 13 лютого підняв мене мій командир взводу Боб, і сказав, що хлопці в атаку хочуть іти. Беру кулемет, йду на позицію, а там триповерховий приватний будинок, два поверхи житлових, третій мансарда-дах. Я піднімаюся на другий, а там Незнайка сидить з РПК. Я попросив його піти звідти, так як я з ПКМ, мені простіше на цій позиції буде. Далі нас постріляти хотіли, намагалися групою з 50 осіб пройтися по дорозі, потім розсипалися ланцюгом. Піхотна атака ланцюгом, на укріплену позицію, я був шокований тоді. Це був необачний вчинок. До цього друг мій – Мрак, коли покидав позицію, передав мені РПГ, і хлопці гранат трохи на позиції залишили. Я спочатку з РПГ не стріляв, думав зайве, а потім Разор відкрив вогонь з АГС, прилетіло у відповідь, пошкодило м'яз на нозі Разора. Після цього я з кімнати почав стріляти з гранатомету. Відкрив вогонь разів 6, потім мені вогонь у відповідь дали, мене контузило, Разора в лікарню відвезли, бій закінчився...

Водієм нашого "Спартана" тоді був Чемпіон – крутий хлопець. Його добре знав з приходу у наш полк. На одній базі жили. І от Чемпіон з Бобом (моїм найкращим командиром) поїхали поранених забирати. І так вийшло, що "Спартан" був затиснутий у такій позиції, з якої вони не могли виїхати, і це було дуже далеко від нас. Забрати ми його не могли, зв'язок перервався. І тут приходить Боб, каже: "Спартану" – кінець, і швидше всього Чемпіон загинув".

Уночі у складі десятка, ми висунулися до "Спартану" Чемпіона. Боб показував дорогу. Побачили біля спаленого броньовика тіло Чемпіона. А забирати нема на чому... Зрізали з нього бронік, загорнули останки в спальник... і отак привезли до Маріуполя.

Фред:

Ми 10го числа повинні були зніматися з навчань, і вранці ми прочитали в інтернеті про те, що АЗОВ пішов у наступ у напрямку Широкиного. Швиденько знялися з цих навчань. Увечері я вже був у Маріуполі. Я ніч переходив, потім підготував речі, тому точно знав, що вранці мушу поїхати до хлопців. Це було 11го лютого вранці. Я вийшов на ранкову каву. Перекурив, і бачу, під'їжджає наша знаменита машинка – Зушка "Азовочка". На той час з моїм командиром, чотовим Ченею, вони якраз приїхали поповнити БК.

Приїхав в Широкине і залишився в розрахунку ЗУшки, ніде не змішувався, по суті. Тобто залишався одним із членів екіпажу. З виїздів запам'ятався виїзд на сепарський блокпост, його атака. Це 12-е чи 13е лютого. Навіть не пам'ятаю ... Машинка наша особливо немаленька і ось вона по вуличках під час обстрілів "петляє"... от це запам'ятовується. 14 лютого був досить таки активний день, ближче до завершення. Ми виїжджали кудись, двіжували, змінювали позиції. В черговий раз ми приїхали назад до Маріуполя, для того щоб перезарядитися. Перезарядили, поповнили БК, і от якраз під'їжджали до Широкиного, зупинилися за кілька кілометрів, аби почути команду, куди нам висуватися. І в цей момент до нас прилетів подарунок – 23 кілограмовий танковий снаряд і його буквально в декількох метрах від машини розірвало. Як наслідок практично 98% екіпажу контужені, машина виведена з ладу – колеса попробивали, ми ледве розвернулися. Я у той момент сидів і волею-неволею почав рахувати час між перезарядкою у танка, плюс там якийсь час польоту. Я сидів чекав другий приліт, а його все не було і не було. Від цього ставало ще страшніше, не по собі.

Ми повернулися раніше, ніж основна група. Ми просили, щоб нас відправили назад. Переконували, що з нами все добре, контузій немає, але по приїзду на базу було вже зрозуміло що контузило наш увесь екіпа. Були запаморочення, слабкість.

Чемпіон. Брат. Ернесто. Козак... З Чемпіоном волеюневолею під час служби спілкувалися, постійно. Пам'ятаю, що коли точно стало відомо, що в "Спартан" Чемпіона потрапив снаряд танковий, я до останнього не вірив, що його немає. Ходивши по казармі, я кілька разів, здається, бачив його, або мені просто хотілося побачити його ще бодай кілька хвилин живим...

Танцор:

Мені було легше оцінити обстановку, тому що я безпосередньо перебував на Маяку, і на той час був заступником Кірта. Я був на даху, бігав по позиціях, коректував вогонь. Пам'ятаю, приїхав мужик, чи то з НГУ, по-моєму, з позивним Хохол. Ось ми корегували з ним артилерію, 14 гаубиць, це було дуже потужно, один з яскравих моментів, який запам'ятався.

Найперший загиблий Герой – це був Брат. Коли Андрій Білецький був на вишколах Хорунжих, він розповідав історію про римського легіонера, який стояв на воротах у Помпеях. Почалося виверження вулкана, всі бігли і він не покинув свій пост, він стояв обличчям до виходу з міста. У людей навколо була паніка, все інше, а він стояв. Ось таким був і Брат. Коли був наступ, падали міни. Він загинув від того, що знаходився в бойовій позиції, сидячи, спостерігав за своїм сектором. Потрапила міна, його відразу на місці вбило, на смерть. Але він не викинув автомат і в такій же позі впав. Палець був на спусковому гачку, він був готовий стріляти, вражати ціль. Це перший загиблий наш Азовський легіонер. Коли бійці Ромашка і Шахта забирали його тіло, то автомат вистрілив, бо палець був на спусковому гачку. Цю людину можна ставити в приклад всім Азовцям.

Коли танки 14го виїхали, я був на позиції замість Кірта. Ось що робити, якщо виїхало три танки? У тебе є взвод "безбашенних" пацанів – націоналістів, є РПГ-7, і проти танка взагалі нічого нема. Перша думка відразу – відступати. А куди? Пацани взяли РПГ і погнали.

Пам'ятаю момент, коли на вулицю Радянську виїхала БМП. Мало дар мови не втратив. Я з Виноделом (позивний такий у біця) СПГ перший раз в житті побачив тоді. Розпаковуємо "кабачки", стріляємо в цей БМП. Потрапляємо в трек, а потім Морган з ПТУРа добив цей БМП.

А от коли нас міняв "Донбас", це в самому кінці вже 15-го лютого, хлопці заїхали не туди. На позиції, де були сили АЗОВу, було два заїзди, це по трасі Маріуполь – Новоазовськ. Коротше, пацани з "Донбасу" неправильно повернули, заїхали прямо до сепаратистів. У них, звичайно, був шок. Вони тільки заїхали, і тут же двохсотий. А потім у них були ще кілька трьохсотих на позиціях в бліндажах.

Загинув тоді Ернест – молодий, позитивний хлопець. Ромашка був з ним, Зіна, Ернест і ще хтось. Вони на Газелі виїжджали з позицій, їх розстріляли там. Ернест захистив Зіну своїм тілом, а Ромашка захистив себе з водієм. Ернест загинув, у нього купа поранень було. Ось Ернест, Брат, Чемпіон і Козак – загиблі бійці Другої сотні.

Тобто з одного боку банальні, але з іншого – найважливіші для нас історії, типу ти замерзаєш, а хтось приносить тобі теплий чай, ти п'єш – і ось тобі яскравий момент. Для звичайного цивільного може здатися, мовляв ну що тут такого? А нічого подібного! Тому що ти мізки не можеш в купу зібрати, холодно нереально, вітер дме, ми ж біля моря. Ти повинен спостерігати в тепловізор, а він ще й світло неприємне видає, по тобі прицільно ведеться вогонь.

Третя рота

Круглий:

Ми виїхали 10 лютого з самого ранку. Нашою ціллю було зробити відволікаючий маневр. Зайшли в мале Комінтернове. З початку під прикриттям АГСа просувалися три групи. Дімітоса група пішла на лівий фланг, Ковбоя – на правий, а ми пішли по центру. Заїхали туди – почався зустрічний вогонь. Ну от якось так вийшло, що ми в цих 13ти будинках виявилися закриті майже повністю. Тільки виїзд убік Маріуполя був вільний.

Хімік був в одному будинку, я в сусідньому закривав сектор. Потім пам'ятаю наказ Хіміка: "поїдь і привези мінометників". Ну треба було виїхати на дорогу, на пряму, прям на Заїченко і забрати мінометників наших. На той час вони, по моєму, вже "накидали" все, що у них було.

На виїзді з села кладовище було. Ми трохи з цвинтарем повоювали. Сепаратисти там позиції свої облаштували. Потім виїжджали з Комінтернового нас ще раз обстріляли зі стрілецької зброї. Міни, воги ... Уперше стало страшно, коли міна потрапила в дах будинку, в якому я сидів.

Для мене це був перший бойовий штурм. Хімік, наш командир Гал, Ковбой та Дімітос – досвідчені вояки. А для тих, хто прийшов зі мною тоді в АЗОВ, – це було перше серйозне випробування. Але ми розуміли, що не просто так сюди приїхали і злякатись не дозволяли хлопці, які стояли поруч. Треба було робити свою роботу і ми її робили. Старалися по максимуму.

Потім виїжджали з Комінтернового і нас вже майже під виходом накрило "Градами". Я опинився під завалами. Медики забрали в лікарню. Хіміку також дісталося. Людей до десяти тоді поранило.

Камікадзе:

У Комінтерновому я був в розрахунку мінномета. Приїхали ми і стояли далі від усіх, в малому Комінтерновому... Є Велике і Мале Комінтернове. Ми були ближче до сепаратистів. Хлопці закидали сепарів мінами, і випустили близько 120 мін у ворога за якийсь короткий період часу. У відповідь почали сипатися 120-ки ворога.

Пригадую, була школа, там у нас був опорний пункт. Там вікна були розбиті. Дуже холодно було, а в нас ніяких підручних засобів, щоб грітися. Ми там провели ніч, прокидалися від того, що просто холодно, спати нереально.

На ранок нас змінили. Ми поїхали на базу в Маріуполь відпочивати. 13 лютого нам сказали, що ми вранці 14 лютого будемо їхати в наступ на Широкине, допомагати хлопцям. Дізнався, що їде "Кугуар" Механіка, іде в наступ. Там був Сокира і Маклауд, і я напросився до них другим номером на "Утес", подавати ленти. І ми поїхали...

Вірус – боєць другої сотні хлопець, зібрав нас усіх. Там був і "Східний Корпус", друга сотня, третя сотня. Так от Вірус каже: "Ну все, хлопці, ходімо всі вниз у наступ". Заходили в будинки, дивились чи там нікого нема. Так потихеньку, потроху прочищали собі дорогу, виходили з першої лінії ... Там перша лінія будинків і ми почали звідти наступ по центральній вулиці. По центральній вулиці вишикувалася колона з нас усіх. З усього АЗОВу. Ми пішли. Перший йшов "Спартан". Там були мої товариші, друзі. Молоко з Дніпропетровська, і Одін, і Чоп теж за кермом був. Зі Спартаном поруч йшов Ковбой. У нього була рація, він командував. Всією цією операцією командував Кірт з Маяка.

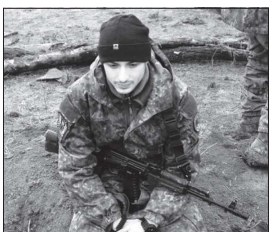

Якось під'їжджаємо до БМПхи ворожої, яку ми спалили. Підходить до нас цивільний і каже: "Я тут місцевий, туди сюди...". Одягнений був у якісь незрозумілі шльопанці. І каже: "Там поранило дідуся, допоможіть евакуювати з лівого боку". І Ковбой починає йому задавати питання "А яка тут школа є, номер школи скажи?". Він починає запинатись, каже: "Та в мене донька у перший клас, нє, в садок ходить". І поки він починає "єресь" нести, з цього будиночка, що він показував, починається обстріл по нам. Працював кулеметник, гранатометник і кілька стрільців були з підствольниками. Тоді поранило Ковбоя, Молоко вийшов допоміг йому, перев'язав йому ногу. Ми відступили тоді на першу лінію будинків, де і починали рух.

Генріх:

Коли почалась Широкинська операція ми були перший день у Павлополі. По-моєму, вже наступного дня всіх перекинули в сторону Широкиного, і наступний тиждень ми перебували в тому напрямку. В самому Широкиному та біля нього.

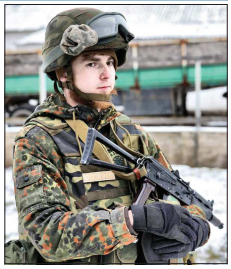

З найбільш пам'ятних моментів було, коли у нас вирубалась рація і нас було троє... Машина на вулиці, нам ніде сховатися і останнє, що ми почули по рації: "Вони пішли в наступ". І тишина... Ми не знаємо де наші, де противник. Сховались в якомусь недобудованому гаражі, поверхів два заввишки. Знайшли там яму, лягли у неї. У тому ж таки гаражі знайшли три ковдри, сховалися і пролежали так усю ніч. У нас прям над головами земля літала, осколки. І пощастило так, що машина взагалі не постраждала. І як-тільки, десь о п'ятій ранку, більш-менш вогонь припинився, ми змогли звідти виїхати. А далі було багато роботи: вивозили загиблих побратимів, надавали на полі бою медичну допомогу важкопораненим хлопцям.

Максон:

Я потрапив на наступальну операцію на третій день. Тому що 10-го числа ми були в Харкові на навчаннях по ПЗРК. І ось 12го я потрапив спочатку до Маріуполя, нас тримали для підсилення, а потім туди, в Широкине, на позицію "Маяк". Його обстрілювали з Саханки з артилерії. Третій, четвертий день операції ми перебували там, велися серйозні бойові. Ми тримали позиції на Маяку, а противник знаходився всередині села. Потім, після наступальної операції, коли ми тримали позиції, я був на спостережних позиціях і в бліндажах, на п'ятиповерхівках, і на будиночках, і в самому Широкиному. У нас, азовців завжди був бойовий настрій, ми завжди рвалися в бій, на відміну від інших підрозділів, які там стояли. Я побував на всіх позиціях за 154 дні оборони Широкиного. І крайній раз, коли їхав – це був останній виїзд АЗОВу в Широкине на даний момент. Саме в Широкиному я отримав свій найвагоміший бойовий досвід, за весь час війни.

Підготувала Маріанна

"Ми їдемо і "бах", я отримую удар у ногу. Одразу розумію – мене поранило" – голова ЦК АЗОВ Маріуполь про своє поранення у Широкиному

Кореспонденти газети "Чорне Сонце" поспілкувались з двічі пораненим бойовим командиром взводу другої роти, а тепер головою ЦК АЗОВ Маріуполь другом Шахтою. Він прийшов в АЗОВ дев'ятого червня 2014 року. На фронт поїхав першою партією добровольців. Шахта часто посміхається, він завжди веселий і компанійський, та коли розмова заходить про поранення та участь в операціях він стає серйозним та послідовним, намагається згадати кожного побратима, що тоді був поряд.

Я поїхав на фронт першою партією. Були в Бердянську, Урзуфі, після чого 27 червня передислокувалися у Маріуполь. Там тренувались. А вже десятого серпня ми були в Іловайську. Там ми втратили Хому та Асьона. Після повернулись на базу, а в кінці літа вже були у Широкиному. Тоді ми відійшли до Маріуполя, бо воювати з автоматами в руках проти САУ, мінометів і всього, чим постачала Росія сепаратистів – нереально. Тоді ще було модно стріляти ГРАДами, часто прилітало. Ми відійшли до околиць Маріуполя і зайняли блокпости. Моє перше поранення я отримав саме у тих місцях.

ПОРАНЕННЯ ПІД МАРІУПОЛЕМ

Наша колона їхала на чергування до блокпоста. На дворі був пізній вечір, приблизно північ. Першим йшов пікап, далі наш КамАЗ, автомобілі та БТР. У кабіні вантажівки був Вишня, я та Врубель, а у кузові – повнісінько народу. Їдемо ми спокійно, їдемо і краєм ока я помічаю спалах у полі. Одразу розумію, що це до нас. Бачу, як до нас наближаються, знаєш, як у "Зоряних війнах", лазери. У першу секунду подумав, що це трасера (кулі), адже вони дуже яскраво світилися. Бах... отримую удар у ногу, одразу розумію, що мене поранило. Це було так, наче зі всієї сили вдарили молотком по нозі.

Перша думка – у мене за спиною повний кузов людей і нас зараз будуть розстрілювати. І якщо мене хоч якось прикриває кабіна, то хлопців тентований кузов ніяк не врятує. Тоді я одразу почав кричати у рацію, що це Шахта, що нас обстріляли. Колона зупинилась. Ніхто навіть не зрозумів, у чому справа. А у кабіні нас всіх трьох аж "перекосило" від шоку. Один з бійців підійшов, відкрив двері і спитав: "Хлопці, що у вас там?", а я продовжував кричати: "Забирай усіх з кузова, нас обстрілюють". Ніхто не розумів, що це, адже ніхто нічого не чув. Деякі хлопці, серед яких був і наш Білорус, бачили постріли десь на десять годин (мовою орієнтування). Тоді я продовжував: "Забирай усіх з кузова, мене поранило". Наші дивляться, у мене на нозі дірка. На той момент я ще не розумів всієї складності поранення, у мене була одна думка – прибрати хлопців з вантажівки, щоб вони розосередились, щоб моїх побратимів не розстріляли, адже краще групової мішені у кузові годі й придумати.

Я почав валитись з кабіни, мене поклали зручно, почали роздивлятися, що з ногою, а я продовжував кричати у рацію. Дивлюсь, починається евакуація, ось вже тоді я заспокоївся. Танцор мені наклав джгут. До речі, я і до сьогодні той джгут з першого поранення з собою ношу. В ту мить я розумів, що все о'кей, в принципі, кістка ціла. Я весь час був при свідомості. Хлопці запропонували вколоти знеболювальне, та я відмовився. Після вся група поїхала по своєму маршруту, а нас трьох повезли до Лікарні швидкої медичної допомоги (БСМП). Ми були як такі собі матрьошки: Вишня з пораненням лівої руки, я з пораненням лівої ноги, а Врубель з пораненням лівої руки і ноги. (*Шахта сміється – авт.*)

У лікарні мене одразу повезли на рентген. Там я вперше побачив і зрозумів, що зі мною сталося і які органи свого тіла мені пошкодило. Подумав одразу, що все там нормально, бачу дві дірки, отже все пройшло на виліт. Але "сюрпризом" став уламок, який застряг у моєму коліні. На фоні великої рани я його зовсім не відчував. Лікарі одразу сказали, що його треба витягати. Я ж хотів, щоб зашили велику рану і ми про все це забудем. Проте, на ранок мене направили до польового госпіталю військової допомоги на кордоні з Запорізькою областю. Військові хірурги зробили спробу дістати той уламок, натомість мені тільки добряче "розпатрашили" коліно. Тоді було вирішено гелікоптером доправити мене у Дніпропетровськ, де я і позбувся того уламка. Ось і все, питання мого поранення було закрито.

Вже через два з половиною місяці я повернувся до лав полку. Тоді в мене ще був термін реабілітації, але я розумів, що він недоречний, дуже хотів повернутись до хлопців. Коли ти знаходишся на цивільці, а твої побратими на передовій, то весь час бажаєш бути поруч з ними. Я не дочекався кінцевого терміну лікування і поїхав у полк.

ПОРАНЕННЯ ПІД ШИРОКИНО

Друге поранення було у лютому. Ми заїхали у Широкине, там добу провоювали і на наступний день пішли на Саханку. Я командував зведеним загоном з другої сотні, можливо були хлопці і з інших підрозділів, не пам'ятаю. Тоді ми йшли у бойових порядках по "зеленці". І нас засікли. По нам почали працювати з усього, що в них було. Там точно були крупнокаліберні кулемети, танки. Коли по тобі стріляє танк, то все відбувається дуже швидко, адже якщо на постріл мінометa зреагувати можливо, то з танком варіантів немає. Саме в цій "зеленці" по нас почали густо працювати. Я навіть не здивувався. Адже всі ці місця у ворога були помічені на картах. Їм потрібно тільки зрозуміти, натиснути на екран планшета, який покаже координати і все – навели-поїхали. Почали бомбити. Першими йшли Дозор, Наливайко, Сом, потім я, Вчитель був позаду, за ним хлопці ще.

Ось почався обстріл, поблизу все почало розриватись, багато вибухів, просто неймовірна кількість. І там позаду хтось кричить: "Мене поранило". Я чую, як хтось позаду падає мені на спину. Я також упав. Я навіть не знав, хто це. Я спитав, що там таке, він відповів, що отримав поранення у спину. Я почав кликати санітара, щоб оглянули пораненого, який всією вагою лежав на мені і не міг рухатися. Це був Вчитель.

Нам не можна було затримуватись надовго, ми рушили далі. Йде обстріл, все вибухає, ми крок за кроком рухаємось і тут починається справжнє пекло. Саме тоді я розумію, що нас просто повбивають у тій "зеленці". Воно все падає, "бах-бах-бах", зі всіх сторін. І хоча хлопці трохи розійшлись, але колона є колона. Там тієї "зеленки" – зовсім нічого, а працювати по квадрату 7 на 150 метрів – це мила справа. Тоді я кричав хлопцям: "Розтягніться флангом по полю. Вийдіть з "зеленки!".

Весь той час нас щільно "крили". Я тоді міркував так: ворог не буде очікувати того, що ми вийдемо в чисте поле, адже навіть під деревами психологічно ти краще тримаєшся, тому, за розрахунком противника, ми не повинні були би так зробити. Ми почали робити маневр, швидко і з розумом, не дарма ми до цього так довго тренувались. Всі хлопці, що вийшли у поле, були цілі, а у нас з восьми людей було четверо 300-х.

Коли почався пік обстрілу я почув вибух, мені здалось, що дуже близько і що нічого не сталось. Тоді промайнула думка: "О, пронесло". І саме в той момент мені влетіло в руку. Відчув те ж, що і при першому моєму пораненні. Зрозумів все, один до одного, нічого не змінилось. Тоді по рації я передав: "Мене поранило, виводьте колону у поле".

Наші позиції у "зеленці" обстрілювали, тоді я викликав підтримку нашої артилерії. Далі нам дали відійти та перегрупуватись. Там я отримав медичну допомогу. До речі, у камуфляжі, у якому мене поранило, і досі ходжу, тільки рукав зашив.

Їхати у лікарню я дуже не хотів, адже думав, що в мене ще є одна повноцінна рука. Не було навіть думки покинути місце бою. Але на стартовій позиції в БТРі медики сказали: "Збирайся і поїдеш у госпіталь". Я категорично відмовлявся, у відповідь почув: "Хочеш зараження крові?". Ось тоді я задумався, може вийти дурня – вижити під таким обстрілом і померти від зараження. (*сміється – авт.*). Так, злякали вони мене, тому ми сіли і поїхали. Знову БСМП, знову гелікоптер. Та цього разу уламки діставати не намагались, бо один зайшов далеко під кістку. Він там застряг і лікарі не ризикнули.

А вже 14-15 до Дніпропетровська почали привозити наших хлопців. Я стояв у приймальному покої і бачив то мою сотню, то іншу, хлопців просто валом привозили. Ось там були поранення. Когось без руки, когось без ноги, хтось із перебитим хребтом...

З моїм уламком медики спитали: "Витягати? Обирай, як вирішиш, але ми би не рекомендували". Подумав і вирішив, що нехай залишається, ось я і зараз з ним ходжу. Лікувався декілька місяців максимум, не витримав та втік назад до хлопців, які мене чекали.

Щодо мого призначення головою Цивільного Корпусу АЗОВу в Маріуполі, можу сказати одне – це було несподівано і я вважаю це великою честю. А чому я змістився на цивілку? Просто коліно не дозволяє так швидко бігати. Іноді поранення турбує, але стараюсь не відволікатись та продовжувати виконувати свою роботу. Я знаю, що люди і з більшими втратами здобувають великих успіхів.

Журналій

Боротьба нескорених... Спогади поранених у Широкиному азовців

Корсун, боєць першої сотні, третього взводу, парамедик:

З 14-го на 15-е лютого ми поїхали в Широкине на "Маяк" і там пробули всю ніч. Вранці, десь о шостій почалась операція по зачистці села Широкине. Був підрозділ морської піхоти, там були приставлені БМП, танк, і з їхньою допомогою ми почали входити в саме селище. Наше відділення йшло за БМП, тобто в центрі всієї колони. Я тоді був парамедиком у взводі. Йшли ми по вулиці Радянській в центр села.

Дійшли до моста... Тоді був туман і нас почали обстрілювати. Вороги відкрили шквальний вогонь по нас зі стрілецької зброї, з АГС та підствольників. Противника тоді взагалі практично не було видно, тобто ми знали, що він стріляє десь з 12-ти годин, але не знали точно де. І тоді якраз куля відрекошетила і потрапила мені в передпліччя. Я на місті перебинтувався за БМП. Потім нашій групі сказали відступити трохи назад, закріпитися, тому що перед нами ще є група, яка йде за БТРом, командиром якого тоді був Ролло. Частина з нас відійшла, щоб вони могли закріпитись на наших позиціях.

Коли пересувались назад до позицій, нас обстріляли чи то АГСа, чи з підствольних гранатометів і осколок потрапив мені в праве стегно. Тоді я відчув тупий удар в ногу. Я не зрозумів одразу. Я був в

амуніції і не дуже зручно було обдивлятися. Бачу, що дірка і більше нічого не можу розгледіти. Наклав собі джгут і відійшов десь до краю села. Там пробув близько півгодини, потім прийшов парамедик з третьої сотні. Подивився, сказав, що осколок не зачепив артерію. Мене евакуювали до "Маяка", де медики допомогли мені ще перебинтувати рану. І потім мене із вже загиблим тоді Сіфом... евакуювали на блокпост. Він помер в самому Широкиному. Йшов за БТРом Ролло і тоді їх обстріляли, осколок потрапив йому під бронік. У нашому взводі він був, але я, на жаль, не встиг з ним потоваришувати. Він новеньким тоді був.

Мені зробили операцію у Києві. Згодом, у квітні я вже повернувся в ряди АЗОВу.

Бон, боєць РДЧ:

10 лютого я був у групі, яка заходила в Павлопіль. Після того, як ми "прочесали" місцевість, я з невеликою групою перебрався у ближнє селище Пищевик. Там ми і були весь час до виходу частин з Павлополя.

12-го лютого АЗОВ зайняв селище Лебединське, що на схід від Маріуполя. Тоді ж увечері ми були спрямовані на зміну дозорного складу в Широкине. Висунулися рано-вранці наступного дня. Приблизно о 5 ранку 14 лютого по нашій позиції терористи завдали ударів з "Градів" з прямим попаданням в будинок, де ми розташовувалися. Благо, між місцем попадання і нами була цегляна стіна. Вона прийняла на себе весь удар і вилетіла, усипавши нас цеглою. Постраждалих не було. Ми ж похапали екіпіровку, пожитки, побігли у найближчий підвал, де знаходилися, поки зовні по нам працювали артилерія і танки.

Після артпідготовки, як усе стихло, ми змогли вибратися, скоординуватися і прийняти рішення щодо подальших дій. А думати було над чим. Менш ніж за кілометр від нас, недалеко від сепарського блокпоста, що на Саханці вже стояла техніка з живою силою і прогрівалися танки. Тоді нам довелося просити підтримки артилерії ЗСУ, щоби вона вдарила по сепарам. У підсумку, не дочекавшись нічого, крім обіцянок, на кшталт: "Чекайте, все буде!", нам довелося відступати на Маяк. На закін-

чення, коли підійшли кілька ЗСУшних танків, один їхній танкіст гордо оголосив: "У нас тільки 10 снарядів" – (сміється – авт.) Я пішов на зворотну сторону "Маяка" їх коригувати (так як ворожа піхота вже зайняла деякі будови). У результаті в один прекрасний момент, коли я намагався пояснити танкісту, що стріляє він зовсім не туди, куди я йому кажу, в лобову броню прилетіло щось. Тоді, пам'ятаю, мені стало некомфортно. Я зрозумів, що руки-ноги у мене на місці, що я живий і можу якось іти. Діставшись до входу в "Маяк", мені надали першу медичну допомогу і доправили в БСМП (лікарню швидкої допомоги в Маріуполі). Там мені зашили рани, залишивши частину осколків. Після Широкинської наступальної операції на мене чекала операція з видалення уламка з шиї та 2 тижні на лікарняному ліжку.

Ковбой, боєць третьої сотні, заступник командира роти:

14 лютого – ключова для мене дата. Надійшов наказ на висування на Широкине. Видали всім по подвійному БК, по "Мусі" кожному в руки. Такого раніше не було, щоб буквально кожному в руки. Відчувалось щось серйозне. Ми тоді висунулися, зібрали збірну солянку з роти нашої, я тоді був командиром взводу, і до мене прикріпили людей з різних взводів. Висунулися туди, але до місця ми відразу не доїхали. Почався обстріл, було небезпечно проїжджати. Отримав наказ взяти БТР і "Спартан", і вже на них висуватися меншою групою до самого Широкиного. Треба було приїхати, отримати подальші вказівки, карти, все інше. Благополучно дісталися, обстріл припинився. Ми тоді доїхали і отримали новий наказ, зайняли там іншу точку. І, власне, там сиділи в посадці і чекали самого наступу, коли вщухне артилерійський вогонь з обох сторін.

Почало вже сутеніти. Отримали наказ – у наступ. Усі вистроїлися в бойовому порядку, проскочили небезпечний відкритий відрізок. До того часу вже стемніло. Я поставив попереду "Спартан", тому що у нього був огляд хороший, тепловізор був. І можна було більш-менш бачити, що відбувається попереду. І власне все, рушили ми по центральній вулиці. На ходу помічали підбиту техніку: БМП стояла, якийсь Краз або Камаз теж був розбитий.

Рухалися на контакт, очікували зіткнень з противником. Паралельно помітили в тепловізор ворога. Відпрацювали, поїхали далі. Ще раз помітили, ще відпрацювали. Ну вони вже знали, де ми рухаємося і куди. В якому напрямку. І ми розуміли, що вже позначили себе. Наказ був дістатися до перехрестя і там закріпитися. Туди ми не дісталися. По нам вели вогонь. Вже й темно було. У трьох метрах тільки легкий силует можна було бачити, навіть своїх товаришів.

Все почало вибухати навколо. Над "Спартаном" сипалися вогні та пролітали снаряди РПГ. Почали відстрілюватися, з'явилися перші поранені. Я прийняв рішення відступити на першу лінію будиночків, щоб там тримати вже оборону. Вже наступ сам по собі провалився. Під час відступу один з вогнів розірвався прямісінько біля мене. Я отримав контузію та поранення в ногу. Але, тим не менш, добралися ми до тієї позиції, закріпилися там. І коли я вже переконався, що все нормально, всі на своїх позиціях, на постах спостережних, я передав командування Спайдеру. Керувати я вже не міг, лежав, пив сік і чекав поки мене евакуюють. Пам'ятаю як зараз, – це було в ніч з 14-го на 15-те.

Потім мене евакуювали, підібрали в Маріуполь, там операцію зробили... А далі – Дніпропетровськ.

Хімік, командир третьої сотні, на момент Широкинської операції – заступник командира роти:

Нашою зоною відповідальності було Комінтернове з наступом на Заїченко. Я тоді був заступник командира роти. Люблю двіжувати, тому пішов з нашим чотовим, на той момент Героєм Широкинського наступу – Жуком. На правому фланзі у нас була чота Ковбоя, зібралися і пішли. Ми йшли в лоб, викликаючи на себе вогонь, щоб дати чоті Дімітоса, виконати тактичні дії і зайти у фланг супротивника. Ми йшли в друге Комінтернове (селище територіально поділено на велике і те, де по трасі, по обидві сторони дороги поодинокі будиночки). Дійшли до краю цього другого Комінтернового, противник нас визначив. І ми почали з ними по-тихому 'обмінюватися коментарями'. Завдання було насамперед відволікаючим, вище по фронту наступ проводив Редіс з першої сотні, а нижче Кірт з другої. Акцент робився на наступі Кірта на Широкине. Тобто ми їх відволікаємо, сковуємо сили противника, а Кірт красиво бере Широкине. Завдання виконали, відволікли, скували, отримали люлей, відійшли.

Спочатку від моменту несподіванки сепаратисти були в шоці. Потім, звичайно, противник прийшов до тями, накрив нас моментально щіль-

ним мінометним вогнем і "Градом". Після цього я отримав поранення і полетів на Дніпропетровськ. На щастя, загиблих у третьої сотні не було, лише поранені. Є тільки один важкий побратим, який досі лікується – боєць Жук. Відмінний хлопець, але, на жаль, не встиг розкритися на повну. Якби не важке поранення, у нього був би хороший ріст у військовій справі, тому що він самородок, самоучка.

Взагалі пацани всі молодці, ніхто не здався, не злякався, всі виконували функції чітко. По причині того, що у багатьох це була одна з перших бойових операцій, я реально приємно здивований стійкості і мужності бійців.

Обама, боєць РДЧ:

13-го числа майже цілий день були мінометні обстріли. Ми досиділи до ночі, чергували по 2 години. "Гради" тоді стріляли. Холодно було. Спати неможливо було. Максимум 10 хвилин.

Десь о 6 ранку 14 лютого почало світати. Почали нас сильно обстрілювати. Вийшли на вулицю, земля була волога, просідала трохи. Побачили, що до нас рухається танк з піхотою з боку Новоазовська. І тоді по рації почули, що наші висуваються в Широкине. Тоді почався бій. Бачили в бінокль, що три танки їхало. Один рухався по головній вулиці і переїхав машину, в якій якраз їхав Жук. Коли почав стріляти танк, ми спочатку нічого не розуміли, куди що прилітає. Думали, що це "Гради" або міни. Весь час заряджали стрічки кулеметні, тягали ПТУРи то туди, то сюди. А коли підбили танк і ми побачили як він загорівся, так гарно башта взлітала... То як ніби гол забила рідна команда.

Почули ми, що по нас щось стріляє. Коли почали вилазити, побачили танк. Від нього аж порох в обличчя летів. Потім останній вибух. Мене аж відкинуло вибуховою хвилею і я відразу перестав відчувати руку. Подумав – точно зламав. Ми почали відповзати до бліндажу. Там сиділи і чекали, поки за мною хтось приїде. За деякий час мене забрали і передали полковим медикам,

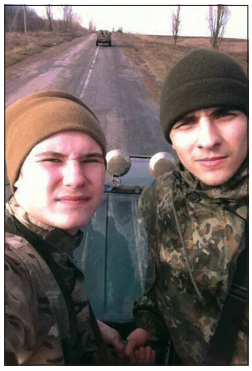

пізніше відвезли в лікарню в Маріуполі. Там дістали осколок з руки і відправили до Дніпропетровська. Зараз я інвалід і руку не відчуваю. Коли ворожий танк вистрілив по нас, осколок відрекошетило від бронніка, з боку серця залетіло під руку та пошкодило два нерви.

Прийшов на війну – знай, що ризикуєш втратити найголовніше, що маєш – своє життя. І ти завжди повинен знати, що твої друзі тебе завжди прикриють. Так у нас, в АЗОВі. Пацани прийшли воювати один за одного. Ми впевнені у своїй правоті. Завжди хотіли воювати за нашу країну і не за гроші. Коли ми йшли сюди, взагалі не знали, що будемо отримувати якісь кошти, що отримаємо УБД (учасника бойових дій). Знали тільки, що треба йти воювати, що пацани на нас чекають.

Сторінку підготувала Маріанна

"Спроби ворога наступати нагадували зомбі-атаки: коли люди в повний зріст безглуздо йдуть на тебе з автоматами..." – спогади про бої в Широкиному комбата піхоти "Мосе"

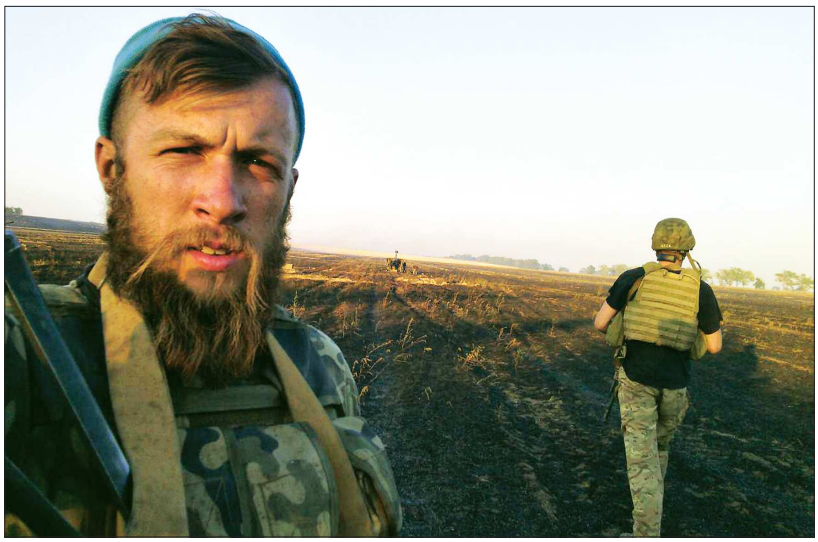

Наступ ми готували не так вже й довго, все було цілком зрозуміло і ясно, що потрібно робити. Були зрозумілі точки, які стратегічно важливі для нас, і які завдання перед нами стоять. Планували більшу частину Андрій Білецький і Черкас, ну і частково в цьому всьому брав участь я, хоча в багатьох речах виступав уже більше як виконавець. Під час самого наступу, в перший день я був з тією групою, яка йшла у напрямку до Павлополя. Потім, коли стало зрозуміло, що там нічого особливого не відбувається, я повернувся в штаб, і вже звідти контролював ситуацію по всіх трьох напрямках.

Перший день був найспланованіший, як ми планували, так в принципі все і сталося. Спізнювалися тільки, але це нормальні речі, які ми як правило враховуємо при плануванні. Напевно, ще жодної операції взагалі у світі війни не існувало, щоб ніхто нікуди не спізнився. Тим більше, коли кілька підрозділів у цьому беруть участь. Тут навіть коли одне відділення планує якийсь вихід, або ще щось, і то у них затримки через транспорт, забезпечення та всі інші речі. А коли такого масштабу відбувається операція, то там ще більше таких нюансів може виникати в ході роботи. В принципі, ті запізнення були для нас не особливо критичними.

Перед контрнаступом по Широкиному вже кілька днів била вся артилерія: "Гради", САУ, танки. Все важке, що було у противника – все туди летіло. І ось в ці кілька днів ми доклали максимум зусиль, щоб евакуювати звідти все місцеве населення, задіяли для цього практично всю свою техніку. Реагували вони на АЗОВ нормально, а що їм залишалося? Під час евакуації, звичайно, всі швидше хотіли звідти виїхати, але тим не менш, у підсумку, коли ми начебто вже всіх звідти вивезли, на нашій бронетехніці, на всьому, що мали, все одно залишилися деякі жителі, які не захотіли звідти виїжджати. Не хотіли покидати свої домівки. До речі, вони повністю всі бойові дії, навіть у найгарячіші дні, прожили в Широкиному і так там до сих пір і залишаються. Таких місцевих жителів на пальцях можна перерахувати, але вони є.

Контрнаступ почався, коли стали говорити про перемир'я. Про те, що всі повинні нібито відвести озброєння, і припинити вогонь. І якраз у цей момент, як правило, через підлість ворога, вкотре відбулася атака. В цей день вони з танками та піхотою, змогли прорватися у село. Там були бої протягом усього дня. АЗОВ стратегічні висоти як тримав, так і залишився тримати. Адже ворог якогось розвитку контрнаступу зробити не зміг, натомість просто уперся в наші позиції, в наші висоти, згодом противник був розбитий і відкинутий на східний край села. Там вони практично весь час і перебували. Тобто, грубо кажучи, всі висоти залишилися наші, а край села, східний, який з їх боку знаходився, був під їх контролем. Звідти і відбувалися всі інші спроби проривів, штурмів, атак. Саме з того напрямку. Вони абсолютно всі були невдалими, провальними, противник ніс божевільні втрати. Утім, або з дурості, або з упертості все-таки намагався атакувати. Найперші спроби нагадували звичайні зомбі-атаки з фільмів, коли люди в повний зріст йдуть, з рушницями на тебе. І потім, звичайно, коли вони зрозуміли, що така тактика тут не спрацює, вже почали користуватися хитрістю і бронетехнікою. Але це теж не допомогло, ніякого успіху не принесло.

Під час самого контрнаступу були підбиті два танки, БМП було підбито ну і БТР теж їх згорів. Техніки вони втратили там неслабо. За всю Широкинську операцію і техніки, і живої сили вони поклали божевільну кількість. Із нашими втратами це незрівнянно абсолютно. Кожен день у них були двохсоті: два, три, десять.

Потім оголосили перемир'я. За час Широкинської операції кілька разів його оголошували, потім ще йшлося про демілітаризацію. В загальному, ці розмови йшли постійно, але вони йшли десь не в Широкиному. Широкине це мало стосувалося... Там ішли постійно бої. Єдине, що змінювалося там, так це інтенсивність боїв та види зброї. Тому що навіть коли було повністю заборонене важке озброєння, противник активно обстрілював українські позиції, застосовуючи артилерію. Максимум ці розмови могли вплинути на якусь інтенсивність бою, але в жодному разі не на його припинення чи взагалі на закінчення. Тому, всі ці перемир'я обговорювалися точно не в Широкиному. (*сміється – авт.*)

Саму наступальну операцію ми закінчили ще перед контратакою. Під час першого наступу АЗОВ повністю вибив їх з першої лінії оборони, зайшов в окопи. Цю задачу ми виконали. Але знову ж таки, не обійшлося без нюансів із допоміжними силами... Було прийнято рішення відійти на попередню позицію в Широкиному і там закріпитися. Так ми і зробили, після чого відразу був контрнаступ. Дуже провальний.

Такого масштабу це була перша операція АЗОВу. Ще до того, як я був ротним, командував операціями. Були і в районі Октября, і в районі Комінтернового. Утім така, як була в Широкиному – перший неоціненний досвід нашого полку.

Під час першого Широкиного, в 2014 році я був ще взводним і тримав зі своїм взводом 13-й блокпост. Тоді з Широкиного вони теж відтягнулися. Наші позиції стали крайніми позиціями, які зіткнулися тоді в 2014-ому з великим наступом з боку Росії. Вони в наші блокпости і вперлися. Тоді я ходив з розвідгрупами туди, отож місцевість ми знали.

У чому відмінність нас, АЗОВу, від інших підрозділів? У тому, що для нас будь-яка втрата – це не втрата просто солдата, з якоїсь статистики. Абсолютно кожна втрата – це насамперед втрата великої сім'ї. Тому що кожен з хлопців – це не просто солдат, це людина, яку ми всі знаємо. Це наш побратим, це наш товариш, з яким ми йдемо у бій. Ми практично всі тут один одного знаємо, всі тут знайомі, більшість ще до війни, тому в цьому плані трішки складніше... прощатися з цими хлопцями. Проте, набагато простіше йти з ними в бій. Тому, практично всіх знав загиблих з Широкинської наступальної операції, когось більше, когось менше.

Можу сказати, що не все заплановане вдалося. Все буде тоді, коли АЗОВ буде стояти на кордоні з Росією, ось тоді буде все. А поки що, звичайно, це тільки кроки до кінцевої мети. Основне на той момент завдання досягнуте. Той мінімум, який ми повинні були зробити – це відвернути увагу з Дебальцевського котла, і захистити Маріуполь від обстрілів – це ми виконали. Справді частину сил відтягнули на себе, тому що ми становили реальну загрозу для них, і частину сил їм довелося перетягнути на нас. Ми відтягнули лінію фронту від міста, в зв'язку з чим вони просто не можуть діставати туди фізично. Звичайно, є артилерія, яка все-таки могла б туди дістати, але ця артилерія може і з кордону Росії туди добивати. А за фактом та зброя, яку використовують терористи, банально не може добивати до Маріуполя. На сьогоднішній день ці позиції тримають морпіхи, як і раніше вони їх не залишили. Наступ на Маріуполь зараз практично неможливий взагалі, він не розглядається. Якщо в тому році, до Широкинської операції, постійно ходили розмови, постійно були заяви з боку тієї "народної республіки" про те, що вони збираються брати Маріуполь. То після Широкинської операції всі розмови закінчилися. Це буде дуже складно. У цьому заслуга наступу, який спланували і реалізували командування і бійці полку АЗОВ.

Питання, чи можна було досягти більшого? Ну, можливо, можна було б. Дуже багато може бути "якби..., якби", але сьогодні сталося так, результати позитивні є, абсолютно всі.

Всі абсолютно, крім останнього і передостаннього призову, який прийшов з АТЕКу, були в Широкиному. Вони брали участь в обороні, тому що бої там йшли кожен день. Кожна зміна АЗОВу брала участь в боях, а отже має неоціненний досвід бойових дій.

Маріанна

Кірт, командир другої роти:

"Я зрозумів, що генерали Генштабу не готові до війни... не готові взяти на себе відповідальність..."

Готувалися до наступу дуже довго, тому що напрямок на Широкине – моя ділянка фронту. Після перемир'я ми постійно повзали там, наші групи заходили в саме Широкине, доходили до сепаратистських позицій, тоді навіть танк хотіли їм підірвати, бо підійшли впритул до нього. Потім вже після обстрілу "Східного" нам поставили завдання працювати в цьому напрямку. Тоді Андрій Білецький дав задачу штабу розробляти операцію, тобто ми, командири, знали, в якому напрямку буде робота. Звісно, це було не для загального відома, задіялися розвідгрупи, бійці трималися в бойовій готовності. Ще не до кінця було відомо, як усе має бути, але розуміли, що важко самим буде вести бойову операцію. До Широкиного ніхто не підозрював, як це бути в бою повноцінно. Мені зіграло на руку те, що я не був при штурмі Маріуполя, тоді займався з хлопцями на Козацькому, і не був в Мар'їнці. У мене не було досвіду такої швидкоплинної війни, таких зачисток, тому я чекав зовсім іншого, не міг повністю усвідомити як воно буде. Зізнаюся, до Широкиного було інше поняття про війну, після Широкиного, в принципі, картина злилася воєдино, пазли всі зібралися. Широкине було другорядним, основний напрямок був через Павлопіль. Нам обіцяли дуже хорошу підтримку допоміжних сил: МВС, підрозділи Нацгвардії, у яких тоді бронетехніки було в два рази більше, ніж у нас. Я наївно сподівався, що тоді вони підтримають нашу операцію, але, вже будучи в штабі, коли мене Андрій Білецький залишив з людиною з Нацгвардії, з командирами груп, яким я проводив інструктаж, вже тоді зрозумів, що щось не те ... Коли мені один офіцер сказав: "Ви що? Якщо ми зайдемо сюди, вони ж вдарять по нам!", я зрозумів, що наші офіцери і генерали морально не готові воювати, не готові взяти на себе відповідальність за рішучі дії. У них у руках зброя, бронетехніка – сила, яку вони не готові використовувати. Вони не готові вдарити, немає духу, у них якийсь страх.

З самого початку, яким би хорошим план не був, все як завжди піде наперекосяк. У нас була невелика часова затримка, до мене приставили хлопців зі "Східного Корпусу". Позиції ми знали, пропрацювали їх на картах, але трохи відставали в часі. Я дуже переживав через це, думав, що можемо потрапити під сильний опір. 10-го лютого, під час початку операції, опору не було. Пізніше я вибрав спостережний пункт, з якого видно все Широкине. У майбутньому його назвали "Маяк". Там я відразу поставив "очі" – оптичні пристосування, ще старі, радянські. Були старі позиції, старі бліндажі, які АЗОВ накопав, ми їх і зайняли. Направив групи основні по вулицях, і пізніше, коли доповіли, що село

вже повністю нами контролюється, Шахта дав мені запит здійснити спробу штурму передових позицій. Вони акуратно висунулися і зайняли перший блокпост. З цього і почалося наше бойове зіткнення. Сепаратисти були не готові, тікали, відстрілювалися. Тоді ми почали тиснути другий блокпост. Нацгвардія на той момент вже поїхала давно. 10-го лютого, на самому початку операції, і в мене тоді був наказ чи то від командувача сектором, чи то від його заступника, – відступати. Директив зі штабу у мене тоді ніяких не було, відступати, звісно, не хотілося. Я їм сказав: "АЗОВ не відступає!". Більше на зв'язок з ними не виходив, і продовжив операцію, оскільки у мене задача була зовсім інша. Я знав, що від моєї роботи залежить успіх операції на півночі Донбасу, якщо ми зараз відступимо, то наш відволікаючий маневр не вдасться, і вони потраплять в засідку, і там (Дебальцевський напрямок) більше сил буде. Я продовжував роботу, а мені обіцяли хіба що артпідтримку. Сказали, що потрібно відтягнути сили і вони засиплять блокпост "Градом", артилерією. Це дійсно було нам на руку, і я відвів війська, оскільки знав похибки нашої артилерії не з чуток. Ми відвелись на старі позиції, артилерія так і не вдарила, ні через 10, ні через 20, ні через 30 хвилин. Сепаратисти пішли в контратаку, пробували підвести бронетехніку та піхоту. Першу атаку ми відбили дуже добре, крові їм попили тоді. Пізніше, до ночі, з'явився у нас нарешті перший танк, який, як і вся наша техніка, був повністю не готовий до цієї війни.

11-го лютого під час наступної спроби штурму цей танк відстріляв половину свого боєкомплекту, і у нього заклинила гармата. Ми не змогли придушити вогневі точки, тому я не дав наказ штурму самого блокпоста, це принесло би багато жертв. До кінця 10го, я вже зрозумів, що на півночі операції всі провалилися, і я повинен був битися.

Зранку почав операцію і в обід я вже мав бути на базі. Але сказали залишатися і продовжувати спроби штурму. Далі ми працювали, провели ще дві контратаки та відбили три протягом 10-го, 11-го і початку 12-го лютого. Багато піхоти було, яка мало не психологічні атаки влаштовувала, коли вони в повний зріст йшли, як зомбі. Це говорить теж про їх непрофесіоналізм. Тоді хлопці відчули смак крові, що у них в руках зброя і вона вбиває. Тобто, все, що вони вчили, тоді і застосували. Хай це не величезний багаж знань, але була рішучість у всіх! Ніхто не здригнувся і жодна атака ворога не стала успіхом тоді, навпаки ворог зазнав величезних втрат (і з перехоплень, і з інтернету стало відомо, що госпіталь Новоазовська переповнений).

Дуже добре в ті дні працювала ЗУшка – "Азовочка". Вона стала нашою основною, легендарною зброєю. Цей КАМАЗ був з нами ще з Іловайська, він тоді віз особовий склад, а пізніше ми вже переробили його під взаємодію з ЗУшкою. Якщо б у нас була бронетехніка, додатково кинули нам роту в допомогу, якусь ще там техніку, три БТР – і ми б взяли цей блокпост, пройшли б наскрізь, щоб увірватися в Безіменне. Найцікавіше, що військам дали наказ прикривати нас, але ні в якому разі не брати участі в операції. 79 бригада відправляла до нас 4, або 5 БТРів, але вони крутилися позаду наших позицій. Постійно я чув донесення: до нас їде 5 БТРів. Тішився, думав нарешті: зараз прорив би зробити, але вони розверталися і їхали. І навіть, коли у нас був найважчий день, після їхнього прориву, ми могли зробити успішну контратаку, я переконував морпіхів нам допомогти. У них теж не було рішучості, говорили: "Ми там загинемо". Я думаю, що ми в основному гинемо, коли стоїмо і кудись відступаємо. Жертви можуть бути ціною за перемогу, а не ціною за поразку. Потрібно бути готовими втратити людей, але перемогти. А у них трохи інша тактика, виходить.

Моя операція з півдня затягнулася до трьох діб, і ось 13-го числа у мене був час трохи перепочити. Я прибув до штабу і отримав завдання штурмувати далі. Тоді повідомили, що противники кинули останні резерви, а це вже професійні групи. У них там залишився один танк і мені обіцяли на світанку 14-го лютого 5 танків. Ми повинні були зробити вирішальний удар аж до Безіменного. Тому я відвів частину своїх людей з позицій, їх ротували, замінили Азовці з РДЧ.

13-го числа нас повинен був поміняти "Донбас", вони надіслали перший взвод. Оті хлопці хороші були... Не відступали до останнього. І ось 14-го числа пішов цей прорив, сепаратисти вдарили всім своїм резервом. І у нас толком нічого тоді не було на позиціях, щоб стримати цю атаку. Але тим не менш, нам вдалося. З трьох танків – два вивели з ладу повністю. Один на шматки розлетівся, один був підбитий. З двох БМП – одна повністю згоріла, іншу теж підбили. Десь ще БТР лазив, але він не ризикнув увійти по світлому після цього. Тобто, ми тоді знищили практично всю їхню техніку. Пізніше сепаратисти в районі школи почали контратаку.

Зараз сумбурно все згадую. Я зрозумів, що там починається катастрофа і прилетів туди. Найперше я зайшов на спостережний пункт і своїми очима подивився на сили, які йдуть. Тоді я побачив багато бронетехніки, з прапорами Новоросії. Вони були дуже близько. Зрозумів, що це вже не жарти. Було важко, був хаос, паніка, багато хто думав, що потрібно відступати, відходити. Було дуже важко: не було зв'язку, а його потрібно було підтримувати, щоб якось стримати цю хвилю. До прибуття танків ми абияк стримали атаку, танки прийшли, а з ними також немає зв'язку. Тоді у нас були, скажімо, живі транслятори. Це були наші хлопці, Азовці. Вони з раціями в руках стояли біля танка і передавали командиру мої накази.

Включив я тоді рок-н-рол, група The Trashmen – "Surfin Bird", як у фільмі "Суцільнометалева оболонка". Наші танки почали працювати і я зрозумів: "Все, зараз ми їх стримаємо!" Завдяки цим рішучим діям, хлопцям вдалося стримати наступ. Єдине, що танк, який був знизу і повинен був нам з міста допомагати, з дуже боягузливим екіпажем виявився. Нагорі у нас були хороші хлопці, мужні. А внизу був дуже "особливий" екіпаж, який просто розстріляв весь свій БК даремно, щоб скоріше втекти. Ще й наших ледь не зачепили.

14 лютого, мені було важко, тому що не було моїх хлопців, не було другої сотні. Я їх відвів для контратаки. Зі мною залишилися підрозділи МВС, їхні відділення "Берда", "Східний Корпус", наші були з РДЧ та групи Білецького, був "Донбас".

Як було мені тоді командувати всіма цими підрозділами... Виявилося, воно все не так складно і страшно. От після того, як Морган спалив перший танк, я зрозумів, що нічого критичного немає. Найголовніше – це було тоді утримувати всю картину бою, розуміти, хто де. Тому що доповіді сумбурні, у нас культура радіообміну була, але на початковому рівні, коли з усіх боків були атаки, прориви, то в ефірі творився просто хаос, плутанина. Було важко швидко діяти. Адреналін мені допомагав швидше думати. Поки немає ніяких вибухів, якось все загальмовано було, а ось вибухи є – мені і думається, і пишеться, я своє творче натхнення черпаю в цьому. У критичній ситуації мені простіше міркувати. І ось всіма зусиллями ми відбилися. Тоді, до вечора 14-го я вже зітхнув, перший раз присів, заварив собі мате, латиноамериканський, він мене рятував тоді, дозволяв лишатися бадьорим.

15 лютого була спроба штурму. Тоді нам повідомили, що нас змінює "Донбас". Ми відправили групу їм на допомогу. Був сильний туман, вони збільшили швидкість, загубили наші групи. Частина їх слідувала нашим інструкціям, вони зайшли прямо на "Маяк", а частина прорвалася вперед, де їх почали крошити. Я відправив групи туди їх витягати. Наші хлопці – молодці, пам'ятаю Метро з першої сотні, Віга з третьої, наш Боб з другої, Сармат. Я зрозумів що "Донбас" прибув у дуже поганих умовах, адже їх командир відразу потрапив у засідку. Його люди не знають позицій, не знають місцевості. Я тоді відпустив практично всіх, зі мною залишилася невелика група хлопців: мій зв'язківець Скрипач, Танцор, та ще декілька хлопців. Тобто, ми всю ніч ще допомагали "Донбасу".

Маріанна

Азовці, що загинули під час Широкинської операції. Згадаємо кожного поіменно

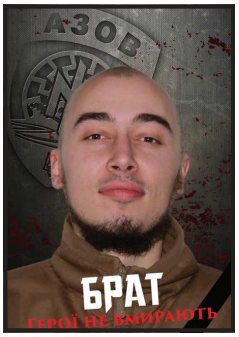

Діма "Брат" Коряк, загинув 11.02.2015

У серпні 2014 року приєднався до батальйону АЗОВ. 11 лютого 2015 вночі під час штурму ворожого блокпоста поблизу села Саханка (Новоазовський район Донецька область) побратима "Брата" не стало.

Все своє життя Дмитро боровся за свою державу. Мріяв про той момент, коли ми нарешті підемо в атаку. Брат говорив, що не можна просто стояти і чекати, поки по тобі прилітають снаряди і коли йшов у бій то посміхався, бо крок за кроком звільняв нашу землю.

Загинув Брат на посту від осколкових поранень. Міна ворожого міномета розірвалась біля нього, але в цей момент його вказівний палець знаходився на спусковому гачку його автомата. Він до останнього свого подиху виконав свій обов'язок.

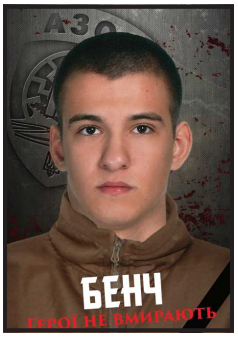

Рома "Бенч" Черненко, загинув 14.02.2015

"Рома Бенч – доброволець, з Дніпропетровська, з навколофутбольної фірми "Перспектива". Дуже хороший хлопець був, молодий, ініціативний, йому 19 років було. У АЗОВ він прийшов у вересні 2014 року. Ми всі Дніпряни збилися, були всі в основному в розвід-диверсійній групі", – пригадує азовець Радік.

Про Бенча розповідає його близький друг Шкіпер: "Стали ми в Широкиному, пам'ятаю я, Обама, Бенч, Сапсан. Ми ж збиралися їхати, готувалися, сфоткались на гоупро і пожартували, що це наша остання фотка. І дійсно так вийшло, це у Бенча була остання його фотографія. Загинув він від пневмоторекса, розірвало легеню. Якщо б був якийсь досвідчений лікар, його можна було б врятувати.

Ігор "Ернест" Гольченко, загинув 14.02.2015

16 жовтня цього року йому виповнилося би 20. Його зовсім юний вік ніколи не стояв для Ернеста перешкодою у виконання важливих задач. Він сміливо йшов у бій. Проявляв мужність та витривалість. У своєму останньому бою, прориваючись в машині з БК до наших позицій прикрив своїм тілом побратима, бійця 2 сотні.

Побратими пригадують: Ернест був компанійським, непідробно дружелюбним і по-дитячому щирим. Втім ніколи не говорив, що йому страшно...

Загинув 14 лютого 2015р. у боях з російськими збройними формуваннями під час відбиття атаки на село Широкине (Новоазовський район Донецька область).

Танцор пригадує:

Ернест – молодий, позитивний хлопець. Ромашка був з ним, Зіна, Ернест і ще хтось. Вони на Газелі виїжджали з позицій, їх розстріляли там. Ернест захистив Зіну своїм тілом, а Ромашка захистив себе з водієм. Ернест загинув, у нього купа поранень було.

Вова "Чемпіон" Радіонов, загинув 14.02.2015

Луганчанин з неймовірно пронизливим поглядом і добрими намірами. Його товариш "Таксист" пригадує: "Чемпіон був хорошим хлопцем, в Луганську завжди був при своїй чіткій позиції, ніколи не рівнявся на маси, завжди мав свою яскраво виражену відокремлену позицію, користувався авторитетом у молоді, вів спортивний, здоровий спосіб життя, один з перших луганчан, який пішов на війну. Ми з ним були знайомі і до полку, але ніколи особливо не спілкувалися в Луганську, більш близько познайомилися в полку, безпосередньо. Ми з ним були в одному взводі, в роті важкого озброєння, і всіх луганських до себе підтягували". Загинув Чемпіон мужньо у бою, намагаючись врятувати своїх побратимів, водій "Спартана" Чемпіон вивіз екіпаж броні і намагався вивезти улюблену техніку вивезти з лінії вогню. Вороги підбили машину, всередині якої був сміливий водій "Спартана" – Чемпіон.

Микола "Акела" Троїцький, загинув 15.02.2015

Завжди рішучий і сміливий боєць АЗОВу. Боєць другої сотні Бівіс – близький друг загиблого пригадує: В полк АЗОВ Акела прийшов з початку його формування. Брав участь у всіх бойових операціях. Ризикуючи власним життям, завжди йшов на допомогу іншим. Акела завжди був там де найгарячіше. Він був своїм серед своїх. Останні дні свого життя боєць провів на передовій, у самому пеклі Широкинської операції (10 по 15 лютого). В ці дні двигун його авто вимикався тільки коли в нього вантажили БК та харчі, всього на декілька хвилин. На лінію вогню він віз БК та харчі, назад забирав поранених побратимів. Зупинити героя, на жаль, змогла тільки мінометна міна 15 лютого 2015 року.

Ченя пригадує:

Акелу я знав дуже добре, він вів нормально розвідку, все чітко. 13-го лютого я його востаннє бачив. Заїхав до нас на позицію, де ми стояли з ЗУшкою, підвіз патронів. Тоді ми з ним перекинулися кількома словами. Як виявилося, – востаннє...

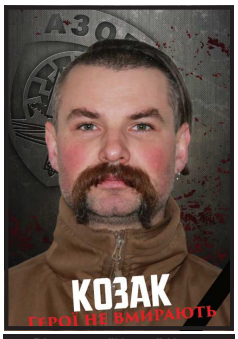

В'ячеслав "Козак" Кирилов, загинув 15.02.2015

Брат Козак був патріотом не на словах. З початком війни пішов добровольцем. У грудні 2014 року в АЗОВі. За той короткий час, у полку став прикладом для багатьох. Ризикуючи своїм життям, "Козак" під обстрілом ворожих мінометів та при прямому контакті з ворогом, витягував з поля бою поранених побратимів та надавав їм першу медичну допомогу. 14 лютого, допомігши побратиму якому перебило ворожим снарядом обидві ноги, Козак завантажив його у БТР. Щоб не створювати незручності пораненим у середині БТР, він поїхав зверху на "броні". Неподалік від цього місця він побачив ще одного пораненого побратима, якому потрібна була медична допомога. Зупинивши машину, зістрибнувши, Козак підійшов до пораненого. Але здійснити допомогу вже не зміг. ВОГ від ворожого АГС зупинив його героїчне життя.

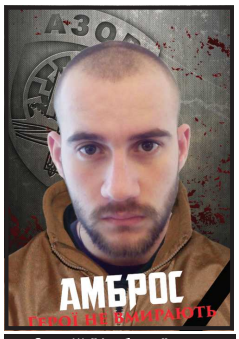

Сергій "Амброс" Амброс, 18.02.2015

Ролло пригадує: "Амброс був нестандартною людиною. Він був дуже хорошим другом, дуже хорошою людиною, позитивним, спортивним. Є люди воїни, є люди, які створені для того, щоб руйнувати, а є люди, які створені для того, щоб творити. Ось я себе не вважаю людиною, яка вміє творити, тільки воювати. А Амброс навпаки – людина, яка повинна була творити, і яка повинна була жити, на відміну від багатьох інших, які зараз там є овочами. Це якраз те нове покоління, яке мало будувати країну. Під час Широкинської операції Амброс став ротним радистом. Якраз тоді приїхав в Широкине, з рацією, для підримки зв'язку і уламки від міни йому в потилицю потрапили... Він мене багато чому навчив... Дуже... боляче розуміти, що вже не воюватиму пліч-о-пліч з безстрашним та відданим побратимом Амбросом.

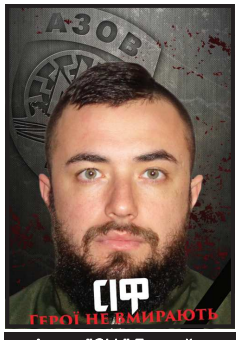

Антон "Сіф" Грицай, загинув 15.02.2015

Ти був завжди "весельчаком" із глибокими думками та висновками. Ніколи не здавався... Ти завжди будеш поруч зі мною, ми же "двійка"... Дякую, що прикривав, пробач, що не вберіг. У цей день Ти був Богом на полі бою і пішов як і належить чоловікові і Герою... – так згодом після загибелі Сіфа напишуть побратими на сторінках у соцмережах. Герой нашої країни, відданий азовець Сіф загинув від важких поранень під час наступу на Широкине.

Міша "Чавур" Чеботарьов, загинув 15.02.2015

Гризло пригадує:

"На подвір'ї був поранений осколками боєць мого взводу, 1-го відділення, з позивним Чавур, від цих поранень він загинув. Настільки щільний був цей вогонь. Дуже гарний хлопець з міста Фастів, я його дуже добре знав. У нього залишився маленький син, приблизно 6 чи 5 років, дружина". Чавур загинув смертю хоробрих – у бою. Такі сміливці залишаються назавжди в історії рідної Батьківщини. В історії визвольної боротьби...

Олександр "Кутуз" Кутузакій, загинув 15.02.2015

У бій вони пішли разом із Акелою... разом і не повернулися... Побратим Кутуз – взірець відданого вояка. Він настільки любив свою рідну землю, що був готовий віддати за її незалежність життя. Жодного разу, не вагаючись і не шукаючи відмовки, приходив до побратимів з допомогою. Чи то під шквальним вогнем, чи то у мирний час, він завжди намагався допомогти. Рвався уперед і вірив, що перемога буде за нами. На жаль, його мрії не дала здійснитися ворожа міна 15 лютого 2015 року під час пекельних боїв у Широкиному.

ВИДАННЯ ПОЛКУ "АЗОВ"
Надсилайте відгуки і пропозиції за адресою: chorne.sontse@gmail.com
Газета видана в зоні бойових дій

*Над номером працювали: Головний редактор - **Коцик***
*Журналісти: **Маріанна Сцила***

У номері використані фотографії і ілюстрації з архівів прес-служби полку АЗОВ в зоні АТО

Редакція залишає за собою право редагувати матеріали. У передруках посилання на джерело є обов'язковим. Редакція може не поділяти думки автора і не несе відповідальності за достовірність поданих матеріалів.